

DOMOLJUB

Iskaja vsak četrtek. Cena vs. je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tujne države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništva „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in iskanja pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 13.

V Ljubljani, dne 30. marca 1916.

Leto XXIX.

Kako je z živino na Kranjskem?

Dne 6. marca se je po nalogu deželne vlade preštela goveja živina in prešiči na Kranjskem, in sicer tako, da se je posebej štela mlada živina pod enim letom, junci nad eno leto, junice nad eno leto, krave in voli; pri prešičih pa živali pod tremi meseci in nad tri mesece stare. Številke, ki jih je spravilo na dan to štetje, nas ne uče samo, kakšne so naše sedanje razmere glede na živino, marveč nam tudi dajejo točna navodila in nasvete, kaj moramo storiti v tem oziru, da rešimo, kar se da.

Poglejmo najprej, kako je s prešiči. Pod tri mesece starih se je našlelo v vseh okrajih razen radoljskega 47.894, nad tri mesece starih pa 51.744, torej vseh skupaj 99.638. Najbogatejši okraj v tem oziru je krški, ki je naštel vsega skupaj 22.191 prešičev (med nimi: 10.773 pod tri mesece starih); za njim pride novomeški s 13.054 prešiči (6150 pod tri mesece starih), potem kamniški 9591 prešičev (4592 pod tri mesece starih). Od leta 1910. se je število prešičev v vseh okrajih znatno zmanjšalo. Leta 1910. se je namreč našlelo koncem leta 177.300 prešičev. Če štejemo prešiče v radoljskem okraju sedaj na 7500, kar bo nekako odgovarjalo dejanskemu stanju, vidimo potem, da je krog 70.000 prešičev manj v deželi, nego jih je bilo leta 1910. Ta številka je pomenljiva in vseh nas sveta dolžnost je skrbeti, da se nevarnost glede na prešičorejce, ki nam iz nje zija nasproti, prepreči. Nikjer se ne čuti tako živo pomanjkanje otrobi, krmilnega žita in drugih močnih krmil, kakor v tej panogi našega gospodarstva. Plemenskih svinj se neprimerno manj goji, kakor se jih je v mirnih časih. Iz tega pa seveda sledi jasno, da bo manjkalo jeseni prešičkov za rejo in vsled tega pozimi mesa in zabele. Mast ima sicer

maksimalno ceno, toda po tej ceni se je dobiti ne more, dasi bi se masti letos, ko olja primanjkuje, neprimerno več rabilo, kakor druga leta. Prvo, kar moramo najodločneje poudarjati, je to, da bi se iz naše dežele ne smelo pod nobenim pogojem dovoliti izvažanje kakršnihkoli prešičev za pleme ali za pitanje v druge dežele. Dalje je treba poduka našim prešičorejcem, kako naj v sedanjih časih rabijo namesto prej običajnih močnih krmil, primerna nadomestila. Krvna krma, ki jo je uvedla Gospodarska zveza v našo deželo, se je že precej dobro udomačila. Več vagonov se je že že razpitalo mladim in doraslim prešičem. Žita pač ni, razen skvarjene koruze, ki pa tudi more le v sorazmerno manjši množinah priti na razpolago prešičorejcem, ker jo dunajska krmilna centrala oddaja predvsem kot močno krmilo za poštno in druge konje. Pšeničnih otrobi tudi ni mogoče pričakovati v kaki večji meri; še teh, kar se jih namelje po kranjskih mlinih, precej porabi vojaštvo. Vkljub vsemu prizadevanju in posredovanju deželne odbora in naših poslancev in v kljub vsi dobri volji poljedelskega ministrstva ne dobimo nazadnje drugega odgovora, nego da je izključeno iz drugih dežel pričakovati kaj otrobi za Kranjsko. Pač pa je na razpolago večja množina koruzne krmilne moko. Po novi naredbi se namreč 27 odstotkov koruze porabi za tako krmilno moko. Jasno je, da je v tej sestavini neprimerno več redilnih snovi, kakor so navadni koruzni otrobi. S to moko si je treba pomagati in z njo nadomestiti druga prej navadna močna krmila. Dobi se tudi še nekoliko orehovitih, lešnikovih, sezamovih in raspovih tropin, ki naj bi segli po njih prešičorejci, da se število prešičev v deželi vzdigne tako visoko, da bomo vsaj glede na zabelo brez skrbi gledali v prihodnost.

Številke za govejo živino so same za sebi veliko bolj vesele in tolažljive kakor prejšnje. Volov je sicer res mnogo manj,

nego jih je bilo koncem leta 1910 (krog 20.000), tudi krav je krog 3000 manj; toda mlade živine je pa toliko več, da se celotno število živine ni zmanjšalo, marveč še nekoliko zvečalo. Seveda moramo vpoštevati, da kmet najbolj čuti, če mu manjka delavne živine, konj in volov, in pa mlečne živine, krav. To ovira redno gospodarstvo. Brez delavne živine ne gre delo izpod rok, pri kravah pa odpade ne samo zaslužek, marveč kar je še važnejše, primanjkuje potrebnega živeža, ki ga daje mleko v raznovrstnih oblikah, v katerih se rabi. Pri kravah ni vpoštevati samo tega, da jih je manj, marveč da imajo tudi povprek dobro tretjino manj mleka, nego so ga imele v rednih časih, in da ga bodo zdaj, ko bodo morale voziti in orati, imele še precej manj. Te težave so velike in bole na vse strani, toda veliko število mlade živine daje veselo upanje, da bi bilo mogoče kmalu priti zopet do tistih rednih razmer v naši živinoreji, kakršne so bile pred vojsko, ko bi se dala ta mlada živina ohraniti in vzrediti. V tem oziru učimo, svarimo, opominjamo in bodrilo drug drugega. Poiščimo, kar se da, nadomestil za krmo, ki je danes ne moremo dobiti, zlasti rabimo surovi sladkor. Tudi ta krma se je v deželi kljub vsem predsodkom hitro udomačila in splošno se pohvalijo z njo. Pred vsem pa poskrbimo mladi živini pa tudi prešičem paše. Zadnji koticček zemlje, ki je sposoben za pašo, naj se porabi. Naše planine naj bodo letos namenjene zlasti mladi živini in sicer naj se res popolnoma ves planinski svet, ki je za pašo sposoben, izrabi. Časa, da se vse to uredi, imamo še dovolj. Začeti pa je treba takoj. V težkih razmerah je naša živinoreja, toda nevarnost za njen obstoj se ni pričela šele, ko bo jela padati pod nožem mlada živina. Dokler imajo pa naši hlevi teličkov, telic in junčkov v tistem številu, ki se je našlelo dne 6. marca, lahko mirno gledamo v bodočnost.

Bog v vojski.

Starega Mohorja radi kaj vprašamo o vojski. Mož je izgubil na vojski sina edince, zato že sme katero reči. Ne reče pa nobene čez pravico in resnico, zoper Boga pa celo ne. Kar čudimo se véasih, kako je vdan v sveto božjo previdnost. Ta dan smo ga pa prav poredno vprašali, kakor nekdanj farizeji Kristusa, da bi ga ujeli: »No, Mohorčev oča — mu pravimo — razsodite vi našo pravdo! Eni pravimo, da je vojska kazen božja. Odkod bi bilo sicer toliko gorja? Drugi pa pravimo, da ni kazen božja. Bog ne bi kaznoval tudi nedolžnih. Kaj pa vi pravite?«

Jaz bi rekel tako, da oboji prav pravite, samo prav se mora razumeti, kar pravite.

Ali ste brali v Zgodbah sv. pisma o preroku Eliju, kako ga je greblo, ko je Izrael zapustil Gospoda svojega Boga? Želel si je skoraj, da bi jih oženj z nebes pokončal. Tedaj je pa začutil božjo pričujočnost. Bilo je na božji gori Horeb, ko je šel Gospod mimo. Nastal je velik vihar, ki je prevračal hribe in razdeval skale, pa v viharju ni bilo Gospoda. Za viharjem je prišel potres, pa v potresu ni bilo Gospoda. Za potresom je prišel oženj, pa tudi v ognju ni bilo Gospoda. In za ognjem je prišla sapica in začutilo se je nje božajoče pihljanje. In v pihljanju sapice je bil Gospod.

Vprašate me, ali je v tej vojski Bog. Je in ga ni. V ognju in viharju ga ni, v pihljanju sapice je.

Ljudje, ljudstvo božje, so zapustili Gospoda. Zavržli so njegove zapovedi, kleli njegovo sveto ime, teptali njegove pravice. Narodi so se uprli zoper božje gospostvo in hoteli sami biti kakor bogovi. Bog, naš Gospod, bi bil lahko udaril med nje in jih končal v njih napuhu. A Bog tega ni storil. Samo umaknil se je za čas, kakor oče, ki hoče pokazati, kaj bi bilo z otroki brez očeta. Samo pustil je malo narode, češ, dobro, bodite vi bogovi, vladajte svet po svojem srcu in svoji glavi; veste vse, zmorete vse, ne potrebujete ne nikogar! In narodi so se začeli vladati sami. Boga ni, so učili po visokih šolah, ampak človek je bog, človek je najvišje, kar je. Cerkev ne potrebujemo; človeštvo je dorastlo in mu ni potrebno jerobstvo. Božje in cerkvene zapovedi, to so prazne marnje; človeštvo je tako napredovalo, da si lahko samo piše in voli postave. Tako, sedaj pa naprej! In človeštvo je začelo po teh naukih prestvarjati svet. Umovalo je o vesoljni ljubezni, a čim bolj je umovalo, tem bolj se je kazalo, da loči narode čim večja zavist in sovraštvo. Delalo je mednarodne postave, a čim bolj jih je delalo, tem očitneje je bilo, da so vse te postave le papir. Oprostilo se je jerobstva Cerkev, a čim bolj se je oprostilo, tem bolj so prišli eni narodi pod jerobstvo drugih narodov. Nakopčilo se je bogastvo, a čim bolj se je kopičilo, tem manj ga je večina imela.

Konec modrovanja in napredovanja je bil ta, da se je ves človeški napredek obrnil na to, kako bi se najbolj oborožili, narod zoper narod, država zoper državo. Začeli so snovati velikanske armade. Gradili so bojne ladje. Vlivali so kanone. Kovali so

granate in polnili bombe in šrapnele. Izumili so podmorske čolne in aeroplane. Med seboj so sklepali zveze in si lagali in se slepili. Govorili so po skupščinah o svetovnem miru, skrivaj pa delali vojne načrte in snovali nakane.

Nazadnje je vojska izbruhnila. Pogledajte v to vojsko! Ali vidite kje kako grozoto, ki bi jo bil Bog poslal? Ali ni vse človeški izum? Morija po suhem, morija na morju, morija v zraku — ali ni vsega tega človek iztuhtal, ko je hotel biti bog? Ali ni vse to neizmerno trpljenje človeški izum? O, dolgo, dolgo je človek tuhtal, da si je vse to izmislil! Sedaj bi pa nekateri radi Boga tožili, da je Bog tega kriv! To je pa vendar od sile! Celo stoletje so odstavljali Boga, ko jim je pa Bog res za čas pustil njih voljo, ga pa tožijo, da jim je pustil, kar so hoteli! Ljudje — bogovi? Otroci, pa še prav neumni otroci, ne pa bogovi!

Jaz mislim, da ni pametnega človeka, ki se ne bi iz te vojske naučil enega: po tej vojski je potrebna nova vojska, ne z moralnim orožjem, ampak duhovna vojska zoper vse brezverstvo. Brezverstvo in samo brezverstvo je krivo vse te neizmerne nesreče. Narodi naj zopet spoznajo, da je Bog njih Gospod in je zanje božje gospostvo najboljšje. Zakaj Bog je tudi oče, in Oče v nebesih najbolje ve, kaj je za nas dobro in prav.

Vidite, tako pravim jaz. V tej moriji, ni Boga. Nad ljudmi se je maščeval le njih neizmerni napuh. Bog jim je samo pustil njih voljo. Le v tem pomenu je vojska kazna božja. A kako bi bili šele vpili, ko jim ne bi bil pustil njih volje! Vidite, takšni smo ljudje, otroci, pa Boga odstavljamo!

A dejal sem pa tudi, da je Bog v vojski, ne v ognju in viharju, ampak v pihljanju sapice.

Sin mi je padel v vojski, a padel je lepo spravljen z Bogom, in z njim jih je tako padlo sto in sto. Gospod, ki skrbi za naše vojake, vojni kurat mu pravijo, je pisal našemu gospodu, kako lepo umirajo po veliki večini naši fantje. Hudo je to, da umirajo — tega je kriva človeška slepota — a da umirajo tako lepo, ali ni v tem pihljanju smrtnih sapic Bog pričujoč? Božja pričujočnost daje našim fantom in možem pogum, da zvesto izpolnjujejo svojo strašno dolžnost; božja pričujočnost jih krepi in tolaži, ko jim curljajo iz ran zadnje kaplje krvi, Bog mi je priča, kakor mi je hudo za sinom, da ni bilo v mojem srcu še ne ene žale misli zoper Boga, ampak samo zaupanje v njegovo sveto previdnost in hvaležnost za vse, tudi za trpljenje. Zakaj tudi v trpljenju, če ga prav prenašamo, je Bog. Koliko src je očistilo trpljenje, ki bi se bila sicer počasi pokrila z vso gnusobo in nečistostjo. A druga so se šele zdaj umazala, poročete. So se, a po čigavi krivdi? Ali niso krivi zopet samo ljudje, ki zasmehujejo šesto božjo zapoved? To je žalostno poglavje v naši vojski. Ali ne bi tisti, ki imajo nad fanti oblast, če bi hoteli, lahko zaustavili to smrdljivo kugo, ki se vlačí za vojsko? Hej, kaj moči imajo, kadar res kaj hočejo! To vemo in izkušamo vsil Proč, misli ve mračnel!

Bog je v vojski, v pihljanju sapic, v vseh tistih dokazih lepe krščanske ljubez-

ni, ki jih toliko beremo in slišimo in vidimo. Saj je krščanska ljubezen najbolj božji dih naših src! Skoraj vse, kar je krščanskega, je zamorila človeška hudobija, krščanske ljubezni ni mogla zamoriti. Ljubezen krščanska nagiblje vojaka, da pomaga, sam ranjen, ranjenemu tovarišu. Ljubezen krščanska se bo usmilila vdov in sirot. Vsi že čutimo pihljanje božjih sapic in zatrdno upamo, da bo nastal po vojski velik čas krščanske ljubezni. Velika bo beda, a Bog bo dal, da bo velika tudi naša ljubezen. Zlasti za sirote, ki jih je vojska najbolj zadelo, bo morala biti tudi naša ljubezen največja! —

Tako je govoril stari Mohor. Mi smo pa molčali. Ni nas bilo sram, da ga nismo ujeli, ampak hvaležni smo mu bili za lepi nauk o božji pričujočnosti, ne v človeški hudobiji, ampak v vsem, kar je za nas dobro in prav.

Pregled po svetu.

Nemci in Ogrji. Koncem l. 1915. je šlo nekaj avstr. nemških politikov v Budimpešto; vodil jih je posl. Dobernig. Sedaj pa je tajni svetnik Bersevicy pripeljal na Dunaj grofe Andrassyja, Ivana in Aladarja Zichyja, Leona Lanczyja, Weckerla, Apponyja, Szterenyja, Hegedüsa in še nekaj drugih. Kakor poroča »N. Fr. Presse«, se gre za neobvezen razgovor, pa zborovanje bo le pokazalo, da vodilni avstrijski in ogrski politiki vztrajajo pri načelih dualizma. — »Zeit« poroča, da tudi na Ogrskem temu približevanju pripisujejo vedno večji pomen, ker sedanjih dunajskih konferenc se poleg ogrskih agrarcev udeležujejo tudi ogrski trgovski in industrijski krogi.

Papež belgijskim škofom. Dunajska »Reichspost« piše, da je papež Benedikt XV. v posebnem pismu, ki ga je poslal belgijskim škofom, izrazil sočutje z belgijskimi katoličani, obenem je pa dal navodila kardinalu Mercieru, naj delajo vsi škofje za spravo in pomirjenje duhov ter za mir, in naj se izogibljajo vsakemu nasprotju, ki utegne nastati med škofi in nemško oblastjo.

Letopis »Annuario pontificio 1916« je izšel. V njem se nahaja odtisnjena tudi letošnja papeška svetinja, ki se loči od drugih let v tem, da nima vtisnjene nobenega značilnega reka, ampak ima na eni strani sliko sv. očeta, na drugi pa je označen začetek vlade sedanjega papeža. To se je zgodilo namenoma, ker se hoče na ta način dokumentirati nevtralnost sv. očeta v sedanji vojski.

Kardinalski kolegij šteje točasno (ko je umrl kardinal Gotti) 59 članov; 30 neitalijanske narodnosti, 29 Italijanov. Najmlajši je še vedno Merry del Val, najstarejši pa Cabrières, škof v Montpellier-u.

V nemškem državnem zboru je naznanil predsednik, da je uspeh 4. vojnega posojila presenetljiv (12 milijard) in da je vojna preskrbljena za prihodnjih šest mesecev. — V zbornici so bili divji nastopi in hrupni prizori, ko je poslanec Haase poudarjal, da široki ljudski sloji stradajo, ter kako ljudstvo po vseh deželah hrepeni po

miru. Trdil je celo, da bo Evropa obubozala, naj se konča boj tako ali tako.

Državni tajnik je potem, ko so Haasu vzeli besedo, z ogorčenostjo obžaloval, da more mož, ki se imenuje zastopnik nemškega naroda, tako dražiti in jemati pogum vztrajni armadi in vrlemu narodu. Poslancu Haaseju so očitali izdajstvo.

Demokratska stranka v Nemčiji v razdvoju. Dne 24. marca je izstopilo 18 poslancev iz demokratske stranke v nemškem parlamentu; ustanovili so svojo skupino.

Če jim je kaj verjeti... Španski časnikar Henriquez Liquivado je bil pretekli teden v Parizu. Navzoč je bil tudi pri seji v državni zbornici, nakar je govoril z vplivnimi francoskimi politiki in častniki. O teh pogovorih poroča sledeče: »Briand mi je rekel, da smatra položaj pri Verdunu za zadovoljiv in spremeniti bi se utegnil le v toliko, da bodo začeli Francozi napadati Nemce pri Verdunu. Nato je Briand še tudi poudarjal izborne razmere, ki vladajo med Francijo in Španijo, ki se tudi v bodoče ne bodo razdrle. Govoril sem nato še z nekaterimi drugimi francoskimi poslanci in visokimi častniki, ki so se glede konca vojske soglasno izrazili, da mora biti vojska letos končana, in da ne sme trajati tudi še tretjo zimo. — Na vprašanje, če Francija še vedno misli, da bi zasedla Alzacijo in Lotaringijo, so vsi zmigali z ramami. Splošno se smatra v Franciji za nekaj nemogočega, da bi se sklenil posebej mir z Nemčijo. Ves francoski narod upa, da bo v kratkem sklenjen mir. Tudi med politiki je dosti moč, ki upajo, da bo prišlo v kratkem do miru. K tem je prištevat v prvi vrsti finančnega ministra Ribota.«

Častniki nemških ladij v Barceloni. S Portugalskega je došlo 40 častnikov od zaplenjenih nemških ladij. Izjavili so, da občinstvo ni demonstriralo proti Nemcem, marveč proti vladi in psovalo Anglijo. Portugalska vlada je zaplenila nemške ladje na povelje Angležev. Nemški častniki ostanejo v Barceloni, dokler se ne konča vojska. Ene ladje Portugalci niso zaplenili; bila je ogrska.

Cadorna potuje. Zadnji teden je došel Cadorna v Pariz, kjer so ga seveda živahno pozdravljali. V palači zunanjega ministrstva je bila slavnostna pojedina. Obiskal je nato glavni stan, potem se je pa odpeljal na Angleško. Mimogrede se namerava pomuditi tudi pri belgijskem kralju Albertu. — Na italijansko fronto se je bil te dni pripeljal srbski prestolonaslednik Aleksander. — Ima pač dovolj časa.

Posvetovanja v Parizu. Zastopniki četverospoznanja so se sešli v Parizu, da se posvetujejo o skupnih vojaških silah in razmerah na različnih frontah. Pričakovalo se je, da spravi Rusija na spomlad na noge novo armado, ki bo štela tri (3) milijone mož; od Anglije so pričakovali poldrugi milijon. Nekoliko so se že vračunali.

Kako je z Grčijo? Grško vladno glasilo »Athina« se peča s položajem in pravi, da veliki interesi dežele zahtevajo, da se Grška postavi na stran osrednjih velesil. Zmeljepisni položaj in pomanjkanje živil pa sili Grško, da trpi sedaj in prenaša nasilno vlado entente. To bi se lahko preprečilo,

če bi v Grški vladali dalekovidni državniki. Kriva je le zaslepljena politika Venizelosa, da se Grška v tem trenutku ne more bojevati na strani osrednjih sil. Če bi bili utrdili nekaj otokov in primerno povečali vojno mornarico, bi se lahko brez ovir pridružili osrednjima velesilama. Venizelos pa je ves denar, ki je bil dovoljen za narodno obrambo, porabil za druge namene. Grška sedaj ne more ravnati po svoji prosti volji; toda to se bo predruožilo v prav bližnji prihodnosti. Grška se bo iznebila ententnega jarma in bo zopet storila, kar bo hotela.

Grčija in združenje Epira. Kraljev dekret z dne 18. marca proglašja provinco zgornjega Epira kot končno veljavno pridružene grški kraljevini in razteza vse zakone in upravne predpise na novo ozemlje.

Na Portugalskem se pojavljajo po mestih nevarni nemiri. Privrženci monarhije in delavci ostro napadajo vlado. Nekje so delavcem razgnali shod, a vojaštvo ni hotelo nastopiti z orožjem. Tudi draginja strašno narašča. — Vsega skupaj je portugalska vlada zaplenila 65 nemških ladij.

Svetovna vojska.

Kratka laška ofenziva. Italijani obstreljevali Gorico in Roveretto. — Italijanske laži. — Splošna ofenziva na Ruskem. Hudi boji ob železnici Mitava-Jakobovo. Veliko napadov, veliko izgub na ruski strani. — Pred Verdunom grome topovi že mesec dni — Verdun gorel. Nemci so pomikajo naprej stopnja za stopnjo. — Angleški letalec doživel blamažo. — 15.000 tonska angleška križarka potopljena. — Rusi v Ispanjanu in Teheranu.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Kratka laška ofenziva. Z vso silo so se bili Lahji zaleteli zoper naše črte ob Soči ter začeli peto ofenzivo. Pokalo in grmelo je, kakor da se je odprlo peklo. Silovitost navala na posameznih mestih ni bila nič manjša kakor ob 3. in 4. ofenzivi. Italijani so obisipali vse zaledje goriškega območja z najljutejšim zapiralnim ognjem; z največjo besnostjo so naskočili območje pri Gorici v smeri proti železniškemu mostu južne železnice. Kakih 30 Lahov se je bilo že priplazilo na most, toda niso se več vrnili nazaj. Objela jih je majka smrt, Soča pa jim je pela pogrebno pesem. Čez tri dni je pa nastala na goriški fronti tišina; le v tolminskem okolišču so se pokali za posamezne postojanke. Uspeh je bil ta, da so se Italijani morali nekoliko umakniti. Sedaj tolažijo svoje ljudi po časopisih, da so se prostovoljno umaknili, ker ne marajo, da bi se po nepotrebnem kri prelivala. Če tega ne marajo, zakaj so se

nas pa lotili; kar nazaj naj gredo, pa ne bo več nobenega prelivanja krvi.

Kratka poročila. Z italijanskega bojišča zadnje dni ni bilo kaj prida novic. Dne 24. marca je došla brzojavka, ki je zelo kratko omenjala, da so Italijani obstreljevali Gorico in Roveretto. 26. marca so uradno razglasili, da je sovražno topništvo bombardiralo Doberdobsko planoto in posamezne odseke na tirolski bojni črti.

Strah pred našimi. Italijani so imeli v takozvani peti ofenzivi velikanske izgube. Pri Sv. Mihaelu je napadel naš polk cela laška divizija. Lahji so tu naskočili sedemkrat naše postojanke, a sedemkrat so bili s strašnimi izgubami odbiti. Gorico so zopet obstreljevali, kakor poroča naše uradno poročilo, s topovi najtežjega kalibra. Laške granate so padale posebno v prostor med goriškim pokopališčem in Kronbergom. V Kronbergu se nahajajo še skoro vse ljudstvo. Solkan je bil ponovno močno obstreljevan. Kakor je posneti iz izpovedb laških ujetnikov, vlada po celi Italiji naravnost paničen strah pred Avstrijci. Kakor je izpovedal te dni neki ujeti italijanski častnik, se v Italiji vse trese pred avstrijsko ofenzivo.

Italija in Nemčija. V poučenih italijanskih krogih računajo s tem, da bo na podlagi sklepov posvetovanj štirispোরazuma v Parizu Italija v najkrajšem času formalno napovedala tudi Nemčiji vojsko. Zadnji italijanski ministrski svet se je pečal s tem vprašanjem, ki bodo o njem razpravljali tudi na politični pariški konferenci. Salandra in Sonnino bosta v tem vprašanju le nerada popustila, in le tedaj, če bo Italija dobila dovolj odškodnine. »Secolo« poroča, da zahteva sporazum nujno, naj napove Italija Nemčiji vojsko. Zdi se, da sta Salandra in Sonnino za vojno napoved proti zadostni odškodnini.

Vzhodno od sedla Plöcken so vdrla naše čete v neko italijansko postojanko.

Italijanske laži. Če laški listi, in sicer uradni, ves čas vojske tako pretirano in izmišljeno poročajo, kakor n. pr. o napadu laških letalcev na Ljubljano, potem je res čudno, zakaj Lahji še niso prodrli do Dunaja. »Agencija Stefani« prinaša 19. marca med drugim, da so letalci resno poškodovali poštno poslopje v Ljubljani, Mestne hranilnico, južni kolodvor in na isti cesti 40 hiš. Dalje pravi, da so zadelili tri vojašnice, pobili mnogo častnikov in enega polkovnika. Ako uradno take »farbajo« lahkoverno italijansko ljudstvo, kaj se godi šele izvenuradno!

RUSKO BOJIŠČE.

Rusi zopet začeli. Splošna ofenziva. Dolgo so trajale priprave, da so si upali Rusi zopet na plan. Car je brzojavil francoskemu predsedniku ter mu častital, da so francoske čete tako pogumno branile Verdun; zraven je pristavil, naj se mu naznani, kdaj naj Rusi udarijo. Takrat so seveda ruske

čete napenjale svoje moči zlasti v naj-severnejših frontah, kjer ima Hindenburg svoj delokrog. Boji so se razvijali južno od Rige in Dvinska, zahodno od Jakobova, ob jezeru Naroš in drugod. Ruske sile so napadale ponoči in podnevi, in sicer do šestkrat zaporedoma. Razmerje je ostalo isto na obeh straneh s tem razločkom, da so imeli napadalci (Rusi) znatne izgube mrtvih; čez 1000 mož so jim pa Nemci ujeli.

Neutrlni vojni poročevalci pišejo, da se je pričela splošna ruska ofenziva s zelo močnimi silami. Zvezne čete so odbile brez truda vse napade. Ruske izgube v bojih zadnjih dni so izredno velike. Petrograjski vojaški krogi spremljajo zopetno ofenzivo z mešanimi čuvstvi in se čujejo tudi glasovi, ki se upirajo novemu prelivanju krvi v velikem obsegu.

Boji ob železnici Mitava—Jakobovo. Z močnimi silami so Rusi pritiskali večkrat zaporedoma na nemške postojanke pri obmostju Jakobovo na obeh

tisoč mož, ne da bi kaj dosegli. Najnovejša ruska ofenziva je dosegla le dve zaseki ob zvezni bojni črti; namreč južno od Naroškega jezera, kjer se je moralo umakniti nekoliko Hindenburgovo desno krilo in ob Dnjestru pri Ušječku. Tu se je dolgo časa hrabro ustavljal 11. dragonski polk, ki je dobil od cesarja izredno lastnoročno pisano pohvalo.

Ponovno so napadali Rusi severno od železnice Mitava—Jakobovo; tudi so poizkusili presenetiti nemško brambo južnozahodno od Dvinska ter severno od Vidsega. Vsi poizkusi so se zrušili s težkimi izgubami ruskih napadalcev. — Dne 23. marca so nastopili Rusi vzhodno od Jakobova z novimi sibirskimi četami — a zopet zastoj. Kratko lahko rečemo: Veliko napadov — veliko izgub za Ruse.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Uspehi Nemcev dne 20. marca. Bavarski in vrtemberški bataljoni so

ske postojanke so že med dosedanjimi napadi tako oslabiljene, da jih Francozi ne morejo več rabiti za temelj prodiranja. — »Bund« piše: Napad na postojanke pri Verdunu traja že četrtyeden. Ker se ta operacija vrši z oblegovalnimi sredstvi, se pomika bojevanje le počasi naprej. Nikakor pa se ne more govoriti, da so boji obtičali ali da se je nemška ofenziva izjalovila.

Sovražni letalci nimajo sreče. Severno od Verduna so Nemci premagali v značnem boju tri francoska letala. Poročnik Böike je sestrelil svoje 18., poročnik Parschan pa 4. sovražno letalo.

Manjka, manjka... Pri francoskem predsedniku Polncareju se nepretargoma vrše posveti, ki se pečajo z vojaškim položajem na francoski fronti. Joffre, ki se ponovno udeležuje teh posvetov, zahteva ojačenje francoske fronte, ker ne bo mogla dolgo časa vzdržati nemškega navala. Posebno je Joffre tožil, da Francija nima dovolj močne težke artiljerije, in da so francoske fronte izpostavljene težkim topovom sovražnika. Tudi moštvo je že tako izmučeno, da se mora misliti na namoženje. Francoski ministrski svet se je vnovič obrnil do Italije, da dobi vsaj za etapno službo italijanske čete.

Stopnjo — za stopnjo... Nemške čete pred Verdunom napredujejo korakoma, a stanovitno; vsako postojanko sproti utrjujejo, da imajo sigurno opirališče za nadaljno prodiranje. Zahodno od Avocourta so 22. marca zasedle zopet nekaj novih jarkov ter ujele 879 mož ter 82 častnikov.

Verdun zažgan. Dne 23. marca so krople iz nemških topov zadevale z vso silo trdnjavo Verdun, ki je jela goreti.

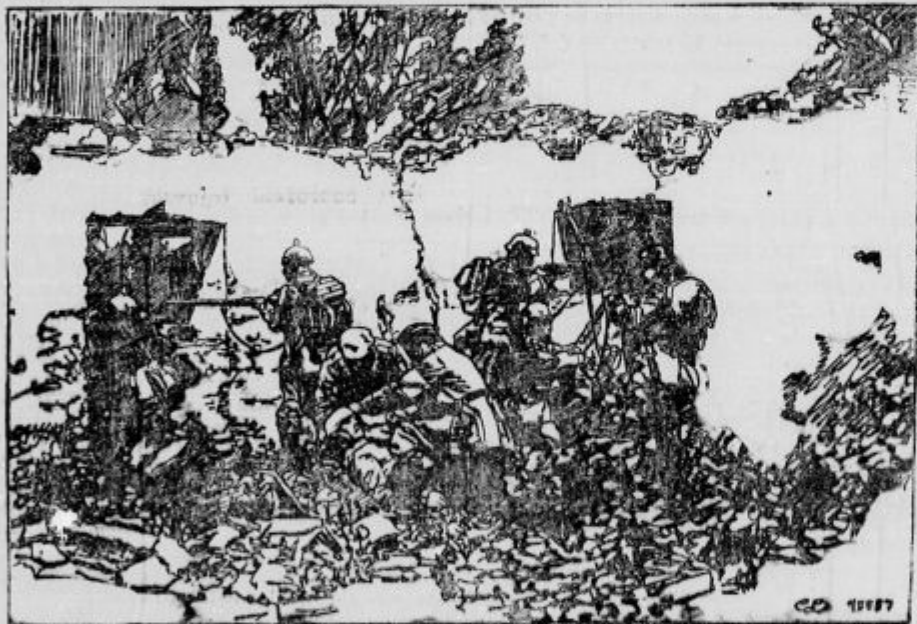
Francija že pojema. Senator Humbert piše v listu »Le Journal«, da izčrpa Francija že zadnje rezerve.

NA MORJU.

Angleški letalci doživeli blaznažo. 25. marca je priplulo proti nemški obali večje angleško brodovje rušilcev in križark, ki je spremljalo dve večji ladji z letalci. Dvignilo se je pet povodnih letal, da bi napadla nemške zrakoplovne naprave na severu Šlezviga. Troje letal je nemška obramba prisilila, da so se morala spustiti na tla vzhodno od otoka Sylt. Letalci — 4 angleški častniki in 1 podčastnik — so ujeti. Bombe so padale samo pri zatvornici Hoyer — s brez izdatne škode.

15.000 tonska angleška križarka potopljena. Še-le zdaj so se izvedele posebnosti o pomorskem boju, ki je bil dne 29. februarja v Severnem morju. Nemška pomožna križarka »Greif« se je zapletla v boj s tremi angleškimi križarkami in z enim rušilcem. »Greif« je s torpedom potopila veliko angleško križarko obsegajočo 15.000 ton, nato se je sama razstrelila, ker ni bilo upanja, da bi se mogla rešiti. Od posadke je ujetih 150 mož.

Fodmorska vojska. Časopisi nava-jajo celo vrsto ladij, ki so jih pogrez-nili zadnje dni nemški čolni-potapjači.

Napadeni infanteristi.

straneh železnice Mitava—Jakobovo; štirikrat so napadli tudi pri jezeru Vidzi. Ponovno so naskakovali tudi med Naroškim in Višnjevskim jezerom. Porabili so veliko municije, zastavili veliko ljudi, a nemška bramba je ostala neomajljiva.

Tudi v vzhodni Galiciji novo gibanje. Rusi so jeli delovati na celi bojni črti. Poleg topovskega ognja so se vršili tudi pehotni napadi, in sicer ob Stripi in pri Krminu. Naši so Ruse takoj povsod vrgli; v enem samem oddelku je bilo 150 mrtvih in 100 ujetih.

Ruska ofenziva proti Hindenburgovi vojni skupini je obsežna in ljuta. Napada se na črti, ki je dolga 300 km. Središče bojev tvorijo pokrajine pri Rigi, Dvinskem, Postavem in pri jezerih južno od navedenega kraja. Sodi se, da deluje tu vsaj 20 ruskih armadnih zborov. V novoletni bitki v Benarabiji so izgubili, kakor znano, Rusi 130

osvojili z naskokom zahodno od Moze močno zgrajene francoske postojanke, in sicer v gozdu Avocourt. Sovražnik je izgubil poleg veliko mrtvih še 2900 mož, ki so ujeti; med 58 častniki sta tudi dva polkovnika. Protinapadi Francozov so imeli zanje pogubonosne posledice. Vsega skupaj so ujeli Nemci pri Verdunu (do 20. marca) 30.150 mož; ujet je tudi neki brigadni poveljnik s celim štabom.

Sošba neviralecev o Verdunu. »Ber-ner Bund« piše: Mogočen napad na verdunske postojanke traja že štiri tedne. Ker so te operacije oblegovalnega značaja, se napreduje seveda le počasi. Govora sploh ne more biti, da so se izjalovili nemški napadi, še manj, da so dosegli svoj višek in da se bližajo svojemu koncu. Če je nameravalo nemško vojno vodstvo le, da onemogoči Verdun za opirališče francoske ofenzive, se je že dosegel ta namen. Franco-

V 17. izveščju potopljenih ladij (v času od 15. februarja do 18. marca) je navedeno, da je bilo uničenih na ta način 30 angleških, 7 francoskih, 7 švedskih, 5 nizozemskih, 12 belgijskih, 2 ruski, 2 italijanski in 1 norveška ladja.

BALKAN.

Napad na Valono. Naši letalci so prileteli ponoči 20. marca nad Valono. Metali so uspešno bombe na pristanišče in na tabor čet. Vrnili so se kljub lju-temu obstreljevanju nepoškodovani.

Nanovo so poleteli mornariški letalci nad Valono tudi 21. marca; metali so bombe na hiše in druge vojaške naprave, pa tudi na italijanske ladje v pristanišču. Povratek je bil srečen.

Pri Solunu. Zadnje dni so se razvili pri Gjevgjeli na obeh straneh Vardarja topniški boji, ki pa niso posebne važnosti. — Uničenih je bilo dvojice sovražnih letal.

Pred Valono se je zbralo laško bro-dovje. Italijanske civilne oblasti so se preselile iz Valone v Bari. — Na Krf je dospelo okrog 10.000 Črnogorcev, ki so se umaknili preko Albanije pred avstrijsko vojsko. Pošljejo jih pred Solun.

RUSI V TEHERANU.

Po poročilu, da je zaseden Ispahan v srednji Perziji tik ob meji onega ozemlja, ki ga angleško-ruska pogodba priznava Rusiji, je došlo obvestilo, da so ruske čete vkorakale v Teheran.

Tedenske novice.

† Barona Andreja Winkler se je deželni glavar kranjski dr. Iv. Šusteršič v od-borovi seji dne 22. marca spominjal v las-kavih besedah. Slavil je njegovo ljubezen do dežele, njenega prebivalstva; poudar-jal je, da je † Winkler deloval v sporaz-umu z ljudstvom, spoštoval njega čuvstva, ljubljeni materni jezik, domače šege in na-vade. — V časten spomin temu zaslužnemu možu je predlagal, naj dežela Kranjska namesto venca na grob, daruje 1000 K za vojnoskrbstvene namene. Predlog je bil so-glasno sprejet.

Umrli je v Ljubljani dobroznani me-ščan in bivši trgovec g. Alfred Ledenig. Svojega katoliškega prepričanja tudi v najhujših časih ni zatajil. Mir njegovi duši!

Izprememba. Na novo službovanje k deželnemu odboru v Ljubljano je bil poklican g. V. Rohrman, ravnatelj kmetijske šole na Grmu, ki bo pa še nadalje vodil grmski zavod.

»Gorenjec« je nehal izhajati. Oblast je ukrenila, da se ustavi.

Smrtna kosa. Umrila je dne 22. marca 1916 v Podkrajju nad Vipavo Jo-žefa Sajevec, žena posestnika in župana Ivana Sajevec. Pokojnica je bila skrbna gospodinja in dobra krščanska mati svojim otrokom. Počivaj v Gospodu! — V Gor. Kamnicah pri Prečini je dne 13. marca zaspala v Gospodu Frančiška Murgelj, žena cerkvenikova. Skrbni materi, ki je bila vzor prave krščanske

gospodinj — večni mir, žalujoči rod-bini sožalje.

Prodaja belega kruha je dovoljena s 1. aprilom — na Ogrskem.

Pirhi prepovedani. Na Štajerskem je namestništvo tudi letos prepoveda-lo barvaste jajčne pirhe.

Za doktorja prava je bil promoviran dne 20. marca v dvorani rektorata na dunajskem vseučilišču g. Andrej Gosar.

Zločin. Mrtvo so našli na Raki pri Krškem posestnico Nežo Kovačič. Na desnem sencu je imela pokojna težko rano, kar dokazuje, da jo je neznan lopov napadel in umoril ponoči.

Izgubil se je Stanko Bric iz Prista-ve pri Tržiču. Bil je dimnikarski vaje-nec v Tržiču. Dne 22. novembra 1915 je v dimnikarski obleki in z orodjem za ometanje odšel z doma in se ni še vrnil do danes. Vse iskanje po njem je bilo zastoj. Rojen je bil 22. aprila 1903, za svojo starost, 13 let, precej močan okroglega obraza, sivih oči, kostanjevih las. Če kdo ve zanj, naj naznani njego-vo bivališče njegovi materi Mariji Naglič v Pristavi št. 15, p. Tržič na Go-renjskem, ali pa župnemu uradu v Kri-žah pri Tržiču.

Novo bankovce po 10 in 20 kron nam obetajo za mesec julij. Koliko časa bodo sedanji veljavni, še ni določeno.

Nakup žita v Romuniji. Politično važno je poročilo, da se je 21. marca podpisala pogodba zaradi nakupa no-vih žitnih zalog v Romuniji.

V Gorico je padlo zadnji čas veliko laških topovskih krogel. Nedavno so prile-tele zvečer ob 10. uri tri težke granate v neki hotel, ranile dve ženski v kuhinji in tri natakarije; gostov na srečo ni bilo v ho-telu. Kmalu nato — drugi dan — je padlo v mesto nad 100 granat; ubilo je neko ku-harico in ranilo več stražnikov. Obstanek v mestu je vedno težji.

Neznana samomorilka. Prejšnjo sobo-to ponoči je skocila v Ljubljano neka mestno oblečena ženska ter izginila v va-lovih. Kaj jo je gnalo v smrt? Ali je samo-umor nasledek vlačugarstva?

Mackensen v Carigradu. Te dni je ve-liki vojskovodja Mackensen obiskal Cari-grad. Sultan mu je lastnoročno pripel veli-ko odlikovanje z briljanti. Pri čajnem ve-čerju v Teutoniji je imel general pomenljiv nagovor. Rekel je, ko so ga slavili zaradi sijajnih zmag: »Ljubi Bog me je spremljal, drugo so storili moji vojaki. V primeri z iz-kazano požrtvovalnostjo mojih vojakov iz-gine moja lastna zasluga pri tem, kar se je doseglo. Sreča me je spremljala doz-daj. Upam, da ostane tudi zvesta v bodoče. Največjo zahvalo smo pa dolžni našemu go-spodu Bogu za njegovo vodstvo.«

Razne novice.

Naj bi se držalo! ... Dr. Marijan izpod Sv. Gore piše v »Slovenec«, kako naši fantje in mošje, ki so v vojaški suknji, za-upajo Mariji Pomočnici, kako ji izročajo v

varstvo sebe, svoje in domovino ... Ko-lika izprememba! ... Pa je bilo — pravi — pred vojsko težko pripraviti moža in še težje mladeniča, da bi si javno pripel sve-tinjico na prsi. Moške Marijine družbe kar niso mogle uspevati ... A sedaj? ... Celi bataljoni, celi polki Marijini sinovi! Na čepicah, na prsih, pa tudi na ročajih bodal — svetinjice vseh vrst in jezиков! Okoli vratu in rok moleki, na vratu škapu-lirji, v žepu molitvenik z Marijino podo-bico ... To so naši vojaki, naši junaki! ... Vsi so Marijini! Ali bo tako ostalo, ko nam jih Marija vrne? Naj li pozabijo Mari-jinega varstva? Ali bodo še priznali Ma-rijo javno kot svojo Gospo in Zavečnico? Ali ji bodo v javni službi božji izkazali svojo hvaležnost? Upamo, Marija dobiva sedaj novo pravo in pravico do našega moštva in mladenišva. — Naj kraljuje nad nami s svojo ljubeznijo, s svojo zaščito!

Ustreljen je bil v Celovcu 25 let stari vojak Fr. Sekol. Radi begunstva in goljujij je bil obsojen na daljši zapor že januarja; ker je obljubljal, da hoče s hrabrim zadržan-jem na fronti dokazati, da se je poboljšal, so mu kazen odložili. Toda od vojakov je je zopet popihal in zopet uganjal razne go-ljujije; zato je bil po prekem sodu ustre-ljen.

IV. vojno posojilo se je v Nemčiji zo-pet vrlo obneslo. Zasebno se poroča iz Berolina, da je podpisanega do 12.000 mi-lijonov mark.

Prvi oboroženi trgovski parnik. Iz New Yorka se je odpravil prvi prevoznik parnik »Giuseppe Verdi«, ki je oborožen s topovi. Na krovu je 173 potnikov, dočim jih je drugače vozil poldrugi tisoč. Name-njen je v Neapelj in Genovo.

Belgijski kardinal Mercier v zadregi. Vidi se, da je ta cerkveni knez v svoji gorki ljubezni do domovine in svojih rojakov šel nekoliko predaleč. V letošnjem pastirskem listu je zagazil malo preveč v politiko, zato je zbudil nevoljo nemškega guvernerja, pa tudi papež sam je — kakor se piše — dal navodilo, naj se belgijski škofje ne odda-ljijo od svojega pravega zvanja. »Köln, Volkszeitung« pravi: »Katoličani v Nem-čiji se morajo bridko pritoževati, da je cer-kveni knez stopil iz okvira svoje cerkvene službe, kakor je to dokazal v zadnjem pastirskem listu, ki pravzaprav ne zasluži več tega imena. Z verskega stališča je tako mešanje vere v politiko — zelo ža-lostno ...«

Kdo podpahuje? Članu ameriškega kon-gresa Carnerju so javno očitali, da so mu ameriške tvornice darovale 10 milijonov kron, da bi se potezal za nadaljevanje vojske itd. — Kaj pa, če se okrvavljeni evropski denar izpremeni v prokletstvo za Ameriko!

107 let stara žena. V kraju Inciso Val-darma je pred nekaj tedni umrla 107 let stara Italijanka. Nekaj nenavadnega je v tem, da je ženica zatrjevala, da ni nikdar vode pila.

Od kod bolezn. Rajni pater Abraham a Sancta Clara je zatrjeval, da imajo vse bolezn svoje domovino v »Friesslandu«. Ljudje preveč jedo — zlasti pa preveč mesa. (No, ta pritožba ob sedanjem voj-skinem času pač nima prave podlage.) Na-

sprotno pa kaže izkušnja, da je za zdravje in za trdnost življenja najboljše sočivje. Poizvedbe dokazujejo, da je bilo l. 1912, na Bolgarskem 3883 stoletnih oseb. Pripomniti je še, da ima bolgarsko ljudstvo veliko verstvenih postnih dni in da živi krepostno in čisto.

V dobre namene. V New-Yorku je umrl večkratni milijonar in posestnik Kasel Rhineland, ki je večino premoženja zapustil v dobrodelne ter verske namene in zavode.

Kitajci hočejo ljudovlado. Iz Pekinga se poroča, da se na Kitajskem zopet odgravi monarhija in obnovi republika.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči deželna Kranjska, in jih obrestuje po 4 $\frac{3}{4}$ % brez kakega odbitka.

Kradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Vojaške novice.

V vojno-skrbstvene namene. Predsedstvo deželne vlade kranjske prosi in poziva ponovno, naj bi se domoljubni Slovenci in Slovenke v bodočih dneh ob godovih, jubilejih in drugih primernih prilikah spominjali vojnoskrbstvenih zadev ter v ta namen darovali po možnosti večje ali manjše zneske. Naj bo ta patriotična akcija vsem toplotno priporočena. Dohodki teh darov, ki jih sprejema deželna vlada, se bodo porabili izključno za domače potrebe, nastale vsled vojne.

Pogreša se Janez Dacar iz Repenj. Služil je pri 7. lovskega bataljonu. Poizveduje njegova žena Alojzija Dacar, Repenje 39, p. Vodice na Gorenjskem.

Za domovino. Početkom marca je padel na italijanskem bojišču deželni strelec Ivan Črnič, zvest naročnik »Domoljubov« in vnet organizator. Doma je bil pri Sv. Ivanu pri Trstu. V par dneh bi bil dobil veliko srebrno svetinjo za hrabrost, a Bog je drugače ukrenil. Zdaj ima že na grobu skromen, a časten napis: Tu počiva junak, ki je dal svojo kri za blagor domovine.

Odlikovanje. Naš sotrudnik in nadarjeni pesnik četovodja Vid Ambrožič je bil nedavno odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo druge vrste.

V Gorici morajo imeti vse nad 14letne osebe pri sebi potrdilo istovetnosti. — Nad trgovino »Tiskovnega društva« je granata

zrvtala luknjo, a skozi ni mogla. — Kave (ženskega »trošta«) skoraj ni več dobiti v mestu; 1 kg so računali 12 K.

Oglasil se je iz ruskega ujetništva Alojzij Kokalj, doma iz Ihana. Piše da je zdrav in da mu ni posebno hudega. Domači so ga že objokovali kot mrtvega.

Slovenska kril — Dragi »Domoljub«! Prosim Te, daj mi malo prostora, da lahko še jaz napišem par vrstic. Rad Te čitam, če Te dobim, ker najdem veliko lepih novic in poročil, kako se godi našim avstrijskim vojakom na talijanskem bojišču. — Dragi čitatelji »Domoljuba«! Tudi jaz sem se bojeval proti temu verolomnežu, ki hlasta po naši slovenski zemlji, kakor riba za vodo, pa je vse zaman. Mi slovenski fantje smo se bojevali do meseca avgusta proti izdajalcu; nas je bilo precej malo: en Avstrijec se je moral boriti proti petdesetim polentarjem, pa nas niso mogli premagati. Lahki zdaj pač vedo, kaj je slovenska kri. Napadali so nas velikokrat in z velikim številom; mi pa smo jih vsakokrat odbili z groznimi izgubami. Postavili smo z veseljem v nevarnost svoje življenje, a imeli smo vedno v spominu Boga in Marijo, ki smo jo na pomoč klicali. Marsikateri izmed Slovencev je žrtvoval svoje življenje za rešitev domovine; ranjeni smo bili štirje, in sicer vsi v glavo. Zdaj se nahajamo vsi skupaj na Dunaju v vojni bolnišnici. Voščimo vsem naročnikom »Domoljuba« veselo pomlad, srečne velikonočne praznike in skorajšnji konec vojske: Janez Sekol, Sv. Jakob pri Mariboru, desetnik Kervin Fran s Primorskega, desetnik Anton Škrbec od Celja na Štajerskem, Matija Sedej s Kranjskega. Pozdravljamo tudi svoje starše, brate in sestre.

Ne obupati! Vsem, ki žalujejo za pogrešanimi svojci naznanjamo sledečo vest v tolažilo. — Janez Pokorn iz Žabnice je bil dne 26. avgusta 1914 ranjen in od tedaj ni bilo nikakega poročila več od njega. Domači so vpraševali na vse strani, a zaman. Uverjeni so bili, da ga ni več med živimi. Dne 21. marca letošnjega leta pa vesel pripoje pismonoša v hišo z novico: »Vaš Janez živi!« Mislite si lahko, kako je učinkovala ta vesela novica na domače. Sin Janez se je oglasil iz ruskega ujetništva. Poroča, da je sedaj zdrav, bil pa je ranjen ujet.

Pomladanski pozdrav. Bojišče, 20. marca. Tu imamo lepo pomladansko solnce. Drevje brsti in cvete; ptički nam prijazno pojo. Vse je židane volje. Daleč od doma sedaj nimamo časa, da bi si z domotožjem težili čas, marveč izvršujemo vesele se lepe pomladi svojo vojno dolžnost, dokler ne napoči zaželjeni čas miru. V imenu številnih Slovencev pozdravljava vse slovenske fante in dekleta v domovini: J. Košir z Mavčič pri Kranju, Avgust Očepek iz Križar pri Kamniku, oba pri prostovoljnem strelskem polku št. 6.

Italijanska vojna poročila imajo znak vremenskih obvestil: včasih moti znanega Cadorno dež, včasih megla, zdaj pa neprestano debeli sneg. Seveda si ga Cadorna naslika in nasuje več, kakor ga prenese navadna človeška pamet. Uradno ga je nametal 10 metrov; neko milansko poročilo govori o snežnih nasipih v visokosti 30 me-

trov. Seveda se ga nakupiči na dnu kakega strmega pobočja, kamor so pridrvili veliki plazovi, cele skladovnice, toda italijanski bralci Cadornovih poročil razumejo te stvari čisto dobesedno. Res je pa, da se je te bele odeje nagrnilo po alpskih višinah po 3 do 4 metre, in da so bili posamni oddelki vojakov ter prednje straže popolnoma odrezani od ostalih čet. Trpeli so zlasti Italijani, ki so jim plazovi odnesli barake, zasuli reševalno moštvo ter povzročili ogromno škodo.

Cadorna se je izrazil, da so bili doslej najhujši sovražniki Lahov — sneg in plazovi. Ko se plazov ne bo več bati — tako obeta — se bo zopet energično pričela ofenziva.

Dopusti za čebelarje. Tajništvo »Slovenskega čebelarstva« v Ljubljani nam je poslalo ta-le dopis: C. kr. kmetijsko ministrstvo je izposlovalo, da se bodo letos dajali dopusti tudi čebelarjem. V smislu splošnih določb o dopustih ima čebelar, ki si želi dopusta, prositi zanj svoje predpostavljeno poveljstvo enostavno pri raportu. Dopusti se dele pri nadomestnih krdelih, črnovojniških etapah, črnovojniških stražnih bataljonih, v taborih vojnih ujetnikov, mostnih utrdbah, drugih stražnih formacijah in železniških varnostnih oddelkih. Dalje se dovoljujejo dopusti črnovojniškemu obvezancem in delavcem, ki so obvezani k vojnim datjavam, moštvo v ozadju, ki so določena v različne svrhe, v kolikor dopuščajo razmere, v ozadju se nahajajočim častniškim slugam, za superarbitracijo predlaganim moštvo, ki so za službo nesposobna, kakor tudi onim, ki se nahajajo v okrevališčih. Dopustni čas in termin je prilagoditi čebelarjem potrebam. V kolikor bo mogoče, se bodo dajali v bodoče tudi večkratni dopusti (začasa rojev, pobiranja medu, skrbi za prezimovanje).

Sreča. Štefan Dobos iz Pécsa (Fünfkirchen) na Ogrskem je prišel početkom sedanje vojske iz Amerike domov. Imel je konvertirano hipotečno srečko, ki je zadel sedaj, ko je bil Dobos na bojišču, glavni dobiček 300.000 K. Srečni vojak je dobil štiri dni dopusta, da je uredil svoje premoženje, nato se je pa zopet povrnil pod orožje.

Nesreča letalca Mandla. Tik Gorice se je 23. marca ob drznem poletu ponesrečil letalec nadporočnik Mandl, ki je bil zaradi svojega junaštva kot spreten letalec že večkrat odlikovan.

Jeklene čelade. Angleška vlada je naznanila poslanski zbornici, da so razdelili med angleške vojake več stotisoč jeklenih čelad.

Dopisi.

Z Roba se naznanja, da se vrši 2. aprila ob 11. uri popoldne v šolskih prostorih čebelarji občini zbor in obenem volitev novega odbora. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz Dobropolj že dolgo ni bilo v dragem nam »Domoljuba« nobenega dopisa. Kaj naj bi tudi povedali. Žalost je in trpljenje — kakor povsod. Poprej tako živahno društveno življenje je zamrlo. Orel ne de-

luje, društvena dvorana je zaprta, Marijina družba sameva, ker je že nad 150 udov poslala v cesarsko službo. Fantje, naša nada in naše veselje, so razkropljeni po širni domovini, da jo branijo in zanjo umirajo. Marsikaterega izmed njih ne bo več nazaj. Ne mine skoraj mesec, da ne bi prišlo žalostno poročilo: ni ga več. Pred kratkim je Marijina družba zopet izgubila tri svoje člane in starši svoje dobre sinove: Janeza Adamič iz Podgorice, Franceta Miklič in Antona Kovačič iz Zagorice. Tolaži nas misel, da svojega mladega življenja niso darovali zastoj. Darovali so ga za našo srečo in mir, in sebi so zaslužili večno srečo. Veliko plačilo, vredno velike žrtve.

Listek

Kletev divjega lovca.

(Povest. — O. — J. C.)

(Dalje.)

»Praviš, da boš kupil še eno kravo?«
 »Nobena škoda ne bo, če bo pri hiši več mleka. Sir in maslo se lahko proda,« reče Milan. »Toda mati,« vpraša resno, »kaj pa me izprašujete to danes?«

»Ravno prav vprašaš,« de mati. »Vidiš, vedno več ljudi bo, treba bo tudi vedno več kuhati, več delati, toda v hiši sem sama. Pa bi še bilo kako, ko bi bila mlajša; ali moje moči pešajo, jaz bom hitro doživela. Zdaj pa nobenega počitkal Gospodarstvo smo lepo povzdignili; da pa ne bo šlo vse nazaj, bomo morali gledati, da vzamejo delo v roke mlajše moči.«

»Ali mati, zopet me hočete dražiti,« reče Milan.

»Danes me pa ne boš premotil s svojo šegavostjo. Zakaj pa prikrivaš meni, kar ni nobena tajnost več?« reče ostreje Ana. »Ah je lepo, da skrivaš pred svojo materjo to, kar bi morala ona prva vedeti?«

»Mati, nikarte ne,« reče Milan.

»Vedno mi govoriš tako; toda danes se pa s šalo ne dam odgnati,« reče starka ostro. »Povej kratko, ali misliš na ženitev in kdaj nameravaš pripeljati novo gospodinjvo v hišo?«

Milan je molčal. Bil je nekam zmeden. Ni se nadejal, da ga bo naskočila mati s takim vprašanjem.

»Kako da ne odgovoriš? Ali te je zbegala smrt divjega lovca?«

Milan jo ostro pogleda. Kri mu je udarila v obraz in odgovori kratko:

»Mama, ali vam je Milka po volji?«

»Boljše in vrednejše snahe mi ni treba!«

»Hvala, mama,« reče s srečnim pogledom Milan in pristavi: »Dokler bom živ, vam bom hvaležen.«

»No, vidiš,« pravi mati polna radostnih solz, »sedaj sem lahko zadovoljna, ko vem, da mi pripelješ v hišo pridno in pošteno nevesto, ki nam bo samo v čast. Ali nisva mogla tega preje razvozljati?«

»E, mama, vedno sem mislil, da ste me hoteli samo dražiti.«

»Pojdí, norček,« reče Ana v smehu,

»če skoraj pojemam od dela, ali naj te potem dražim s svojimi resnimi vprašanji!«

Mati in sin sta se nasmejala od srca, in ta smeh je zvenel v mali, čedni sobici tako srebrnozvonko, tako mило in polno, kakor smeh dveh src, ki občutita vso srečo materinske požrtvovalnosti in sinovske ljubezni.

IX.

Minilo je bilo že precej časa po smrti divjega lovca.

Ljudje so od srca milovali obe družini; prav posebno usmiljenje so imeli do družine nesrečnega divjega lovca, ki je ostala brez moške glave, prepuščena samo skrbi mlade deklice. In kakor so se še za življenja divjega lovca ogibali tudi njegove hčerke Milke, tako so jo zdaj vsi pomilovali; — njena nesreča jim je omehčala srce.

Posebno se je brigal za Petrovo družino stari župnik, ki je prišel čisto k njim, jih tolažil v žalosti in jim svetoval in pomagál. Milka je gospodu čisto vse zaupala; — njeno srce se ni znalo potvarjati.

»Dobro, gospod župnik, dela veliko; a hvala Bogu, zdrava sem in mlada, pa že zmagujem za silo.«

»Da, da, mladost je močna,« reče župnik zamišljeno. »Mladost prenese tudi najtežje udarce. Kadar se spomnim tebe, mi pride nehote na misel tudi Vojčičev Milan; da, tudi on je pretrpel mnogo; a glej, stoji, kakor hrast sredi viharja.«

Ko je župnik tako premišljeval, nekako sam zase govoril, so se Milki izpreminjale barve po brazu. »Bog, ali on že ve?« se je začudila preplašena deklica; bila je v zadregi, kaj bi odgovorila.

Župnik je opazil dekličino rdečico na licih, pa se je malo pošalil, da bi jo rešil sitnega položaja:

»Milka, kaj ti je danes? Nekam preveč si mi raztresena!«

»O, nič prečastiti,« se zagovori deklica še v večji zadregi.

»Je, je nekaj,« reče župnik mirno, »in vem tudi kaj. Ni mi treba nič tajiti. Kar je poštenega — in tvoja namera, da hočeš

Vojaki režejo sovražne žične ovire.

Nekega dne se je gredoč s svojega običajnega popoldanskega izprehoda zopet oglašil župnik v hiši divjega lovca, da vidi, kaj počno otroci, da jim prinese, kakor navadno, mal prigrizek.

Z dobrodušno, krepko besedo pozdravi Milko:

»No, kako je, Milka? Ste vsi zdravi? So otročiči pridni?«

»Hvala lepa, gospod župnik, vsi smo zdravi, in tudi otroci so dovolj pridni in ubogljivi.«

»No, prav, prav; me srčno veseli, da je vse v redu,« reče župnik in sede na klopec pred hišo.

»Kako pa s teboj, Milka? Že nekaj dni te nisem videl; zdravnik mi je zapovedal, da sem moral ostati na gorkem v sobi.«

»Tako? Ste bili bolni?« reče Milka sočutno.

»Nič, nič posebnega; samo malo prehlada je bilo,« zamahne župnik z roko. »No, kako pa s tvojim gospodinjstvom?«

dati pridnemu in zglednemu Milanu roko v zakon, je gotovo poštena in hvale vredna, — kar je poštenega, pravim, tega se človeku ni treba bati, ne sramovati. Jaz zaenkrat ne morem drugega reči, nego: Bog vama daj srečo in blagoslov!«

Deklica je bila ob teh nepričakovanih in pohvalnih besedah, ki jih je izustil častitljivi župnik, bogat po znanju in izkušnji, tako presenečena, da ni mogla nič odgovoriti, marveč se je približala spoštljivo župniku ter mu v znak hvaležnosti poljubila roko.

»Še enkrat: Bog daj srečo, Milka! Milan je pošten fant, in ti si tudi poštena, pridna in marljiva; takih ženinov in nevest si želimo, pa bi bilo vse boljše po naših družinah.«

»Toda, prečastiti, moja dušo obhajajo tako črne slutnje, kadar se spomnim, da bom...« tu ji beseda zastane, ni se mogla izraziti. Župnik se spomni, kaj jo teži, kajti ni mu bilo neznano, kako je umiral njen oče. Zato sam poseže v besedo in pravi:

»Nič, nič ne premišluj. To so bojazni, ki nimajo resne podlage. Človek, ki ima čisto vest, je v varstvu božjem, in nič se mu ne pripeti brez volje božje.«

»Toda ono očetovo prokletstvo, prečastiti? Meni vse nekaj pravi, da ne delam prav, ker delam proti njegovi volji.«

»Ogiblji se, Milka, teh predsodkov. Tvoj rajni oče se ni zavedal, kaj je govoril. Prevladovala je strast v njem. Tudi se mi resno vprašal, kdo je kriv nesreče? On je videl v Marku samo svojega ubijalca in ga kot takega črtil z ono silno mrznjo, ki človeka prevzame v takem hipu. Ko bi bil par dni več živel, ko bi bil jaz pravočasno poklican k njemu, pa bi se bilo vse poravnalo. Krivo je to, ker ste mislili, da smrtne nevarnosti v tistem trenutku še ni bilo. — Hipna jeza je potemnila tvojemu očetu pamet, da je izrekel strašne besede prokletstva. Če bi bil Peter še živ in bi se bil ogibal družine tistega svojega zapeljivca Jože, pa bi bil pošten in marljiv gospodar kakor prej, in bi istotako odobral vajino zvezo, kakor jaz in vsakdo, ki ne pozna zavisti.«

»Sedaj, ko tudi Marka že krije črna zemlja — se udajta v voljo božjo in zaveslajta z združenimi močmi v morje življenja. Medsebojna ljubezen vama bo dala moči. Povej mi, ali ste se že zmenili?«

»Ze.«

»No, kaj pa čakate še potem?« reče smehljuje se župnik. »Kaj premišljate? Osamljeni ste eni in drugi. Ti se trudiš in mučiš na eni, a on in njegova mati na drugi strani. Ali je to pametno?«

Deklica je sramežljivo povescila oči in trla nepremično v tla.

Končno pa pravi: »Nismo se še o vsem dogovorili, prečastiti.«

»Ali misliš,« reče župnik resno, »da bi mogel biti jaz grobar vajine sreče? Milka, tebe in Milana poznam in cenim, ker sta tega vredna. Zato pravim: Nič več odlazati! Nebo bo podelilo vse svoje milosti, — jaz pa vaju bom še to nedeljo oklical v cerkvi.«

Solze polne zahvale in sreče so orosile Milkine oči, in za to župnikovo dobroto ni mogla najti besed, s katerimi bi se mu mogla zahvaliti; rekla je samo: »Bog vam, gospod župnik, plačaj stotero preveliko skrb, ki jo imate zame in za našo hišo!«

Stari župnik se napoti s počasnim korakom proti župnišču, globoko prepričan, da je storil plemenito delo ljubezni.

(Dalje.)

Zvezda se je utrnila.

Dekle je pri oknu stalo,
zrlo v tihi mir noči;
k zvezdicam povzdigovalo
solz rudeče je oči.

»Oj nebeške lučke zlate,
oj, kako ste srečne ve!
Ve bolesti ne poznate,
ki razjeda mi srce.«

Vdrugič trate so zelene,
vdrugič rožice cveto,

kar je ženin šel od mene
v daljne kraje — na vojsko.

Oh, zastoj zdaj reva čakam;
ni od njega več glasu.
Sama vse noči preplakam
in trepečem od strahu.

Svetla zvezdica nad mano,
lajšaj ti srce zdaj mil
Tebi — dobro vem — je znano,
kar ugibljem jaz vse dni.

Oj, povej mi zvezda zlata,
je-li živ, al' v grobu spi,
tam kjer črnih vranov jata
po poljanah se podi?

Dekle si oči zatisne;
zvezda ne pove ji nič.
A tam zunaj sova vrisne,
votlo poje smrtni pič.

Zvezda, glej, se je vtrnila,
daleč padla za gore;
a, ob Soči je prebila
krogla komu srce.

Četovodja Vide z Mirne.

Slike in črtice z bojišč.

To je bilo trpljenje!

Tomaž Pintar iz Javorjev nad Škofjo Loko opisuje, kaj vse je doživel v Galiciji.

Dragi prijatelj! Povedati Ti moram, kako je bilo v Galiciji tiste dni potem, ko sem izvedel, da je padel moj stric. Takrat smo bili ravno v mestu Zalesčiki. Dne 2. septembra ob štirih zjutraj smo dobili kavo, potem pa nad Rusa. Hodili smo po samih njivah, gazili pšenico in koruzo, ki je bila tako velika kot mi. Bili smo vsi premočeni, ker je bila huda rosa. Vsak hip smo pričakovali, da se vsujejo krogle na nas. Pa oprezno smo hodili, ker smo se bali, da so nastavljene mine, ki bi nas nesele v zrak. Ko pridemo do žičnih ovir, prerežemo hitro vse žice ter planemo nad kritja, ki so pa bila prazna. Rusi so se bili ponoči umaknili ter za seboj požgali nekaj vasi, da se je na vseh krajih kadilo. Morali smo jih seveda zasledovati — puške z nasajenimi bajoneti v rokah. Hodili smo precej časa, ali nikjer nismo zadeli na sovražnika. Spotoma smo na bajonete nasadili nekaj zajcev, ker se niso imeli nikamor umakniti, kajti kamor je oko seglo, povsod se je pomikala črta našega vojaštva. Mislili smo, da jih bomo pozneje kje spekli, a ni bilo mogoče, dasi smo bili lačni; ta dan ni bilo nič menaže. Okoli poldneva smo se zakopali na neki njivi; v bližini je stala požgana pristava, ki jo je uničil ogenj našega topništva. Kmalu smo šli naprej in prišli do večera v neko vas, ki je še gorela. Tu smo ostali. Ponoči ob enajstih smo dobili menažo in komis. Meni je nekdo ves kruh ukradel, da sem bil drugi dan brez njega. Dne 3. septembra smo jo udarili za Rusom; toda bil je v takih postojankah, da mu nismo mogli do živoga: utrdil se je

bil za reko Seret. Tu je divjal cel dan topovski ogenj s tako silo, da se pok od poka ni razločil. Naši in ruski topnarji so prožili, da se je zemlja tresla. V tem smo bredli čez vodo, ki nam je bila do pasu; nato smo pa zopet plezali po bregu navzgor. Bilo je bolj strmo in skalovito, kot je v Starem vrhu. Nad nami so ves čas peli šrapneli smrtno pesem, škode pa niso veliko naredili, ker smo bili za hribom; granate so šle vse tja v neko vas, kjer je bilo nekaj hiš razbitih. Ko pridemo blizu vrha, smo se vsi malo zakopali; veliko se nismo mogli, ker je bil sam kamen. Tu jih je bilo veliko ranjenih; jaz pa sem se prehladil in dobil revmatizem.

Ob petih popoldne smo pa naskočili Rusa. Planili smo z nasajenimi bajoneti čez hrib. Toda zdaj se vsuje toča krogel na nas; granate trgajo zemljo s strašnim treskanjem ter nas posipljejo s krogli od zgoraj doli; od spredaj in na levi so ropotali ruski smartni mlinci; puške pehote so se kosale z nami. Toda nasprotnika je bilo petkrat več od nas. Rusi so bili v svojih postojankah, mi pa na planem. Skočili smo torej naprej kakih 50 korakov; seveda tako daleč je malokateri pritekel, ker je bil prej zadet. Eden za drugim so se valili na tla, zdihovali in klicali po pomoč Boga, Marijo in — sanitejce. Nato smo se vsi vrgli na tla in se kolikor mogoče hitro zakopavali z zemljo. Jaz sem tekel skupno z nekim Hrvatom in sva tudi skupaj jela kopati; toda hitro je zastokal. Ko ga pogledam, vidim, da mu teče kri iz ust in nosa. Rečem mu: Ali si ranjen? — Toda nič odgovora; bil je mrtev. Jaz pritisnem obraz na tla in prislonim lopatico na levo stran glave ter čakam, kdaj me bo kje speklo na životu. Priporočil sem se tudi Mariji, naj me varuje. In res me je takrat Marija obvarovala, to sem za trdno prepričan. V kopačo, ki sem jo držal v roki, je priletela krogla, jo prebila in šla nad glavo naprej. V nahrbtnik je tudi ena priletela in je šla skozi. Naš praporščak, ki je bil zelo dober človek, je bil od mene na desni strani. Tudi njega je zadela krogla na glavi; bil je takoj mrtev. Vsem nam je bilo zelo žal, da je padel, ker je bil blaga duša. Kmalu nato pride povelje: »Nazaj, kdor more!« Nekaj jih je takoj planilo nazaj, a tudi sedaj jih je bilo več zadetih. Jaz sem malo počakal, da so streljeli nekoliko ponehali. In res. Rusi so mislili, da je vse, kar tu leži, mrtvo ali ranjeno, pa so prenehali z ognjem. Tedaj pa planem kvišku ter tečem nazaj, kar se je dalo, da sem se skoraj na glavo postavil čez skalovje. Uboji ranjenci so ostali tam, kjer so obležali. Sreča, da je bila kmalu noč, potem so jih spravili na varno.

Zvečer smo šli, kar nas je bilo zdravih, zopet kakih 300—400 korakov naprej, kjer so bila že poprej pripravljena kritja, kjer je bilo še nekaj mrličev. Jaz sem šel z nekaterimi drugimi po menažo do reke. Ali strašno smo se mučili s težkimi kotli po tisti grozni strmini. Ob eni ponoči smo prišli do svojih. Jed je bila seveda čisto mrzla.

Rusi ponoči s topovi niso streljali, pač pa s strojnimi puškami; nekaj je bilo tudi zadetih. Ko se je naredil dan, se je pa zopet začel artiljerijski ogenj, ki je trajal cel

dan. Posebno velikih izgub pa vendar nismo imeli. Neprestano smo se tiščali v svojih luknjah kakor lisice; niti glave ni smel nihče pokazati vun, če ne mu je zabrenčala krogla okrog ušes. Ko se je zračilo, je pa vse oživel; jeli smo, kopati navzlic kroglam, ki so ves čas švigale okrog nas. Proti jutru mrzla menaža, potem pa spet v luknjo. Vse nas je bolelo: noge, hrbet; zraven je pa še deževalo, da smo bili vsi blatni in mokri. Dobro je bilo samo to, da sem mogel naloviti nekaj vode, zakaj bil sem strašno žejen.

Naslednjo noč isto delo. Od 11. do 1. sem bil na straži skoraj pri ruski rojni črti. Zeblo me je strašno, ker je deževalo in sem moral ves čas ležati v blatu. Kadar je šinila svetlobna raketa v zrak, sem videl Ruse, ki so hodili okoli kritij ter jih popravljali. Ob dveh ponočjih so nas nadomestili madjarski vojaki. Šli smo nazaj čez reko Seret eno uro daleč; ali bilo nas je bolj redko število.

Zdaj moram pa končati. Pa še drugič kaj . . . Srčni pozdrav vsem skupaj!

V snegu zametani . . .

V prejšnjih tednih so bili nekateri od delki naših stražarjev gori na sneženih vrhovih skoraj odrezani od vsega sveta. Tako se je n. pr. godilo trem vojakom, med njimi četovodji Edv. Rošu, katerih postojanka je bila na robu visoke gore. Sneg jih je popolnoma zapadel in nihče ni mogel s hrano do njih. Šele 5. marca se je posrečilo patrolji na smučeh pod vodstvom Ljubljancana četovodje Gabriela Hauptmanna priti do njih. Bil je skrajni čas, kajti hrana jim je bila že pred dnevi popolnoma pošla; tolažili so si želodec le še s čajem, ki so si ga kuhali iz snega. Ko so videli, da so popolnoma zametani, je četovodja Roš zlezal na podstrešje barake, odtrgal deske iz strehe in zlezal ven — v sneg. Za njim je prišel po isti poti na božji dan še en tovariš, in začela sta iz vseh sil odmetavati sneg, da bi oprostila vhod v barako. Tedaj zabučil — in silen plaz se pridrvi proti njima. Roš ima še toliko moči, da skoči za barako in potegne za seboj tudi tovariša. Tako sta si rešila življenje. A sneg je bilo treba odmetavati iznova. Ni bilo baš prijetno življenje, ki so ga živeli doselej — takorekoč živi pokopani; a obupavali niso in 5. marca jim je res prišla pomoč.

Od senčne strani . . .

Vojak Franc Mlaj toži svojemu bratru vrtnarju:

Dragi brat! V prvi vrsti Te lepo pozdravim in Ti želim vse dobro. Vreme je tukaj zmirom mokrotno . . . Za mir se ne čuje od nikoder nič; pač pa je mnenje ljudi, da se bo še nadalje pasla ona razuzdanost, kakor je bila pred vojsko. Koliko jih je, ki se na vero in Boga prav malo spomnijo, kaj šele, da bi se po nji ravnali. Vselej, kadar so bili ljudje izprijeni, jih je Bog udaril. Pokončanje je poslal ob Noetovem času, Jude je poslal v sužnost, Jeruzalem pokončal, razuzdane Rimljane ponižal itd.

In če pogledamo svet danes! Ali ni le prevelike gnilobe zlasti po mestih? Pokvarjenost tukaj, pokvarjenost tam. Povsod mehkužnost, verska popustljivost in mlač-

nost! . . . Sedaj je tu pri nas šestorica Talijanov tam od juga. Ali naj Bog na ljubo takim izgubam pošilja mir, ko ti ne izpregovore dveh besedi, da ne bi ena bila preklinjevanje Boga! Ako katerega posvariš, ti pride pa z novim žaljenjem Boga. Do miru je — po človeško soditi — še dolga pot, če bo svet tako živel. Pri Bogu je to lahko mogoče; upamo tudi, da se bo oziral na goreče prošnje dobrih kristjanov in da ne bo toliko vpošteval tega, kar počenjajo brezbožniki.

Pozdravi!

Tvoj brat

Franc Mlaj.

Mi pa ne damo se . . .

Mlad vojak Ignacij Šubic (rojen l. 1897. na Gor. Brdu pri Poljanah) piše očetu Jožefu za god, obenem pa kaže vojaško odločnost, kakor malokdo. Boril se je že v Galiciji, od 1. novembra se pa nahaja na italijanskem bojišču. Takole piše:

Ljubi oče! Za letošnji god Vam želim, da bi ga zdravi in veseli praznovali. Bog daj, da bi se drugo leto v miru vezovali! Jaz sem še vedno zdrav in vesel, saj zdravje je največje bogastvo na zemlji, bodisi doma ali na vojski: Če bi doma vsi oboleli, bi ne bilo nikogar, da bi delal; ako bi tukaj vsi oboleli, ni nikogar, da bi domovino branil; zato je najboljšo, da smo vsi zdravi.

Zdaj se tukaj le bolj spremljamo; kadar se bomo pa zares prijeli, bo pa Italijan drugače piskal; zapodili ga bomo, da bo bežal proti Rimu, kakor zajec. Bolj se veselim velikonočnih pirhov v Italiji, kot doma.

Zdaj smo imeli že tri nedelje sv. mašo. Na pepelnico smo bili pri sv. spovedi in sv. obhajilu. Na ta način se bomo dobro pripravili, potem bomo pa pošteno udarili po Italijanu. Tega nam slovensko srce in naša hrabra kri ne pripusti, da bi Italijan na naših tleh take burke uganjal; iti mora nazaj, odkoder je prišel četudi naša kri njegovo zemljo škropi.

Ljubi oče! Zdaj Vam še enkrat voščim veseli god. Bog daj in Marija, da bi bilo drugo leto kaj drugače. Vaš patron sveti Jožef naj prosil za Vas in za nas vojake. Srčno pozdravim Vas, mater, sestre in brate

Vaš Ignacij.

Doma Vi — tukaj mi . . .!

Bojišče, 17./3. 1916.

Podlovec Jos. Prelesnik vsem slovenskim mladenkam in ženam to-le naroča:

Prišla je spomlad in ž njo veliko in tudi težkega kmečkega dela. Delavcev je malo. Kmečki fantje in možje smo šli varovat domovino in se vojevat za vero in cesarja. Ali naj zdaj naša zemlja ostane neobdelana? Ne! Upamo, da se boste dekleta in žene poprijele dela z vso vnemo in močjo in nas nadomestile ter dobro obdelale polja, da bode v jeseni kaj za podzobe. Mi pa bomo skrbeli, da polentarju ne bo odšlo, kar zasluži. Obdelali ga bomo tako, da mu ne bo več dišalo po naših lepih slovenskih pokrajinah.

Veliko se govori tukaj, kako se Ve dobro obnašate doma v vsakem oziru: da niste pozabile na svoje drage, da veliko molíte in žrtvujete vse za blagor domovine.

To je lepo! Le še tako napreji! Pa se tudi sliši, da nekatere razuzdano živijo. To so seveda žalostne in milovanja vredne izjeme. Tukaj človeka srce boli, če čuje kaj takega. Mi smo vedno v nevarnosti; vsak trenutek moramo biti pripravljeni na smrt; ako pa kdo izve, da mu doma žena ali hčere slabo žive, ali ni to zanj nekaj strašnega, neznosnega! Ako pa sliši le dobro o njih, mu je pa potem lahko prenašati vojne težave. Upamo, da ni veliko takih med našimi ženami in dekleti, ki bi delale nečast našemu narodu.

Če se bomo dobro držali, Ve doma — mi tukaj, kakor do sedaj, potem je nam zagotovljena vsestranska zmaga. Dekleta, ne pozabite na svoje gredice nasaditi rožic, in sicer najlepših; kajti kadar se bomo zmagoslavno vračali domov, takrat morate z vso častjo sprejeti slavne zmagovalce. Padlim vojakom v spomin pa krasite s cveticami cerkve in kapelice, posebno še Mariji na čast. Boga pa prosimo, da bi nam čimpreje odzvel to hudo kazen in podelil mir, ki ga že vsi težko pričakujemo.

Polentarju tako povemo: lepó pusti naj nas v miru; če ne v deželo laško gremo tja doli proti Rimu.

Pošiljamo vsem najlepše pozdrave! Našemu častitljivemu vladarju pa kličemo: Bog ga ohrani še mnogo let! Obljubimo mu, da dokler teče po naših žilah slovenska kri, Italijan pedi naše zemlje ne dobi.

Pri odhodu na vojsko.

Z Bogom! Že spet gremo v bojne vrste,
Ali se vrnemo?
Nihče ne ve.

Gremo na Rusko zdaj;
Kdo ve še kam?
Bog in Marija! Sač
bodeta z nam!

Svinca morilnega
se ne bojim.
Varstva Marij'nega
se veselim.

Ako odkazana
tam mi je smrt;
naj bode blažena!
Nisem potr.

Če se pa srečno spet
vrnem domu;
če bo naš dom otet —
hvala Bogu!

A. Kunaver,
Lipnica na Moravskem.

Povratek.

Zopet zdrav se iz trpljenja
in iz boja vračam;
poln hvaležnosti, veselja
proti nebu se obračam.

Poleg mene še pred dnevi
drug je moj korakal;
v vrsti zdaj vrzel je; revež
sreče moje ni dočakal.

In še mnogih in še mnogih
manjka v naši vrstil
škoda fantov, ki so gori
šli veseli, zdravi, čvrstil

Gora Svetega Mihela,
oj nesrečna gora!
Koliko življenje mlado
tukaj jih pustiti mora!

Kamor se ozreš, ugledaš
stare, sveže grobe
mladih bitij, ki postali
žrtev so sovražne zlobe!

Kri njihova glasno kliče
k Bogu Maščevalcu;
ž njo se druži naša prošnja:
smrt, pogibelj izdajalcul

Vide iz Mirne.

Pokopališče po vojski.

Gospodarske vesti.

Gospodarski in tržni pregled.

Vsak pameten gospodar je dolžan skušnje drugih posnemati. Le tako bo naše gospodarstvo napredovalo. Po izjavi deželnega kulturnega sveta češkega v Pragi je eden prvih prešičorejcev na Češkem Jožef Batik, najemnik dvora v Nitřebi, p. Ouzice. Ta mož ima v Avstriji najlepše pitališče za 1800 prešičev, in plemenski svinjak, ki ima res izredno lepe živali. Sam opisuje, kako je prišel do teh izrednih uspehov. Naše gospodinjje bo prešičoreja odličnega moža gotovo zanimala. On piše:

»Pri meni se vsak prešič na dan zredi 300 do 400 gramov, nekateri 500 do 700 gramov na dan. Porabim le 100 gramov beljakovin za prešiča na dan, torej niti polovico tega, kar zahteva znani profesor Lehman za vsakega prešiča. Gotovo imajo na Nemškem manj plemenite živali, ki so veliko zunaj na prostem, da morejo toliko

beljakovin porabiti. Uspeh seveda ne odgovarja dragi krmil. Taka hrana je za nas potratna. Še doječe svinje dobijo pri meni le 100 gramov beljakovin na dan.

Glavna krma je pri nas vedno pesa, in sicer izboljšana krmilna pesa — primus, ki ima 8 do 9 odstotkov, včasih tudi do 12 odstotkov sladkorja v sebi. Pese mora vsak kmet sejati, kolikor največ more, in sicer peso, ki ima dosti sladkorja v sebi, ker le taka je dobra za rejo in pitanje. Jaz in moj sin sva storila, kar je bilo mogoče. Ko sva spoznala, da pesne vrste, ki se navadno prodajajo, prešičem niso dale dobre krme, sva jo skušala izboljšati. Uspeh naju je prav iznenadil. Sin je spisal knjigo o obdelovanju pese in najboljšem krmiljenju z njo. Zdaj imamo lastno izvrstno vrsto — primus — ki z njo zalagava skoro vso Češko. (Ta pesa je podobna valjasti ekendorfski. Kdor bi jo želel naročiti, naj kar piše na zgornji naslov.) Boljše pese gotovo ni mogoče dobiti. Brez primusa bi v prešičoreji ne napredoval veliko.

Moje krmiljenje prešičev dokazuje,

več redilnih snovi v sebi, kakor otrobi. Lucerna je torej kraljica vseh krmilnih rastlin, pesa pa kraljica gomoljev. Če se ti dve kraljici skupaj prav rabita, bodo prešiči lepi, kmet pa trden. Lucerna ne daje le suhe organske snovi, ampak tudi apno, rudnine in dušik. Lucerna nima sladkorja, tega ima pesa v izobilju; posušena lucerna nima soka, tega ima zopet pesa. Tako se ti dve rastlini najboljšje izpopolnjujeta.

Če se to dobro porabi, se more iz malega posestva prav veliko prešičev prerediti.

Še nekaj posebno poudarja g. Batik. Za zdrave prešičev je neobhodno potrebno toplo ležišče, torej obilo stelje. Prešiči ložje pogrešijo dobro krmo, kakor dobro ležišče. Marsikdo ima hrome in bolne prešiče. Vzrok je navadno slaba stelja.

Sicer se bo pa izplačalo prešiče reediti, ker masti že zelo primanjkuje.

Goveje živine je bilo 20. marca na Dunaju 2140 glav. Plačevali so voli: I. vrste 360—378 K, II. vrste 328—356 K, III. vrste 304—324 K, krave 250—340 K, bike 280 do 310 K za 100 kg žive teže. Cena se je dvignila za 15 do 20 K pri 100 kg. Ko se bo začela zelena krma, bo živina še dražja, ker ne bo hotel nobeden prodati.

Prešičev je bilo 21. marca na Dunaju 5999 na prodaj. Prodajali so debele: I. vrste po 510—515 K, II. vrste po 508—512 K, III. vrste po 480 do 500 K. Prešiče za meso: I. vrste 455—490 K, II. vrste 410—450 K, III. vrste po 380—408 K. Pri nas res debelih prešičev skoro ni mogoče več dobiti.

× × ×

Prostovoljno oddajanje konj z razvidnicami vojaški upravi.

V zadnjem času se množijo slučajji, da lastniki konj z razvidnicami prosijo, naj bi vojaška uprava te konje takoj prevzela. Vzrok teh prošenj je navadno pomanjkanje krmil.

Ker je kolikor mogoče hitra rešitev takih ponudb gotovo na korist lastnikov konj, se opozarja, da je prošnje vlagati pri okrajni politični oblasti (c. kr. okrajno glavarstvo, oziroma v Ljubljani mestni magistrat), in da je navesti sledeče podatke: 1. ime, priimek in bivališče lastnika konja (ako konj ne stoji v bivališču lastnika, je tudi stajališče konja natančno navesti); 2. k r a t k o utemeljevanje prostovoljne izročitve konja, in 3. številko razvidnice iz l. 1916.

× × ×

Pridelovanje buč in solnčnic zaradi olja.

Vojni čas je spravil na dan tudi vprašanje o pridelovanju oljnih rastlin. Jedilnega olja je namreč tako malo in je tako drago, da ga ni mogoče kupovati. Na ta način smo prišli ob važno hranilo, ki ga po naših krajih zelo težko pogrešamo.

Proti prevelikemu pomanjkanju olja se bo dalo pa tudi po naših krajih nekaj storiti, če se bomo poprijeli doma pridelovanja oljnih rastlin, oziroma oljnega semena. Na Štajerskem napravljajo namreč že odnekaj domače olje iz bučnega semena in iz semena solnčnic. Ravnotako bi se dalo tudi pri nas napravljati

domače olje, če bi se zavzeli za pridelovanje bučnega semena in če bi začeli pridelovati solnčnice v nekoliko večji meri.

Buče pridelujemo pri nas že odnekad in tudi solnčnice so nam dobro znane rastline. Ene ko druge pridelujemo najraje med turščico, med krompirjem ali pa ob kraju takih njiv. Toda za bučno seme se nismo dosedaj dosti menili in tudi seme solnčnic se ni porabilo za olje. Danes se pa nujno priporoča, da vse bučno seme skrbno spravljamo, da ga dobro posušimo in zmeljemo za olje, kajti to seme ima dosti olja v sebi. In ravnotako nam kaže tudi solnčnice v večji meri gojiti, da bomo lahko dobivali kaj več domačega olja.

Bučno olje se nam takoj morda ne bo dopadlo. Privadili se mu bomo pa tako hitro, kakor so se mu Štajerci, ki jim je to olje kakor tudi olje iz solnčnic prav slastna in okusna začimba. Tudi pri nas bomo hitro spoznali, da je to olje prav dobro nadomestilo za dragoceno laško olje.

Nujno se zaradi tega priporoča, da sadimo že letošnjo pomlad nekaj več buč in solnčnic med turščico in krompirjem. Zaraditega je takoj skrbeti, da dobimo potrebno seme. Kdor nima potrebnega semena solnčnic, naj ga dobi iz sosesčine, in če bi ga ne bilo v deželi zadosti, naj se poišče na Štajerskem, v kolikor ga je treba za seme.

Rohrman.

× × ×

Strojne zadrugé, pozor! Bolj kot doslej bo primanjkovalo našim kmetom pri setvi, košnji, žetvi in osobito še pri mlačvi delavskih moči. Blagor soseskam, ki imajo že v svoji sredi strojne zadrugé z vsakovrstnimi poljedelskimi stroji. Kjer jih še ni, naj si jih čimprej ustanove in potrebne stroje s skupnimi močmi naroče. Pa tudi posamezniki naj si jih omisljijo »Strojnikov manjka,« tako se slišijo od vseh krajev pritožbe. Da se temu opomore, bo priredila Gospodarska zveza letošnje leto meseca majnika od 8. do 14. poučni tečaj za strojnike.

Na tečaj se bodo sprejemali fantje, ki so telesno zdravi, dopolnili 16. leto in so dovolj močni voditi delo pri kmetijskih strojih in motorjih. Pouk se bode vršil brezplačno na vrtu Gospodarske zveze, Dunajska cesta. Sleherni udeleženec se bo lahko temeljito seznanil s sestavo vsakovrstnih strojev in še posebno z bencin-motorji in mlatilnicami. V kratkem dobi zveza v razprodajo mlatilnice najnovejše in najboljše vrste, ki jih bo ob tej priliki še posebno razkazala. Kdor se torej želi usposobiti za strojnika, ne le v svojo lastno, ampak v občno korist našega ljudstva, še osobito naših strojnih zadrug, naj takoj prijavi svojo udeležbo Gospodarski zvezi v Ljubljani.

Hrano in stanovanje za časa tečaja bo zveza preskrbela po najugodnejši ceni. Nadaljna tozadevna obvestila in naročila pa se bodo prijavitelcem pisмено poslala.

Zadrugé in zasebniki, nikar ne zamudite te ugodne prilike!

× × ×

Za gospodarje in gospodinje, ki jim manjka poslov. V begunskem taborišču v

Brucku ob Litvi je kakih trideset slovenskih deklet z Goriškega, vajenih kmečkega dela, ki so pripravljene iti služiti na kmete. Pojasnila daje »Posredovalnica za goriške begunce« v Ljubljani, Dunajska cesta 36.

Za naše gospodinje.

Varujmo usnje. Najbolj varuješ dobro obutev, če se takoj sezuješ, ko prideš domov. Tako morajo delati tudi otroci, ko pridejo iz cerkve ali šole. Včasih sploh ni bila navada (vsaj na kmetih ne), da bi bili otroci vedno obuti; če so ob gorkem času prihajali bosí v cerkev, se ni nihče spotikal nad tem. Pri sedanjí draginji bodo tudi odrastli hodili po možnosti bosí. Za zdravje je to velikega pomena; samo izpočetka se bo treba varovati prehlajenja. Več kakor na potu trpi obutev dostikrat doma. Za doma so dobri šolni, narejeni iz klobučevine, slame, platna, lesa. Obutev, ki jo sezuješ, obriši, če je prašna in blatna; prah in blato razjedata usnje. Noter natlači popirja, če je obutev mokra; obesi jo dobro natlačeno na zračen prostor, ne pa nad ognjem ali na peč. Pohojene pete daj popraviti, preden se zvrne ves čevelj. Visokih petá nikar ne nosi. Taka noša je nezdrava, draga in naravnost smešna, zlasti za sedanjí čas, ko je vse polno trpljenja in siromaštva. Koliko blaga se ponepotrebno potratí in koliko poprav je potrebal — Važna stvar za usnje je mazilo. Mehko usnje je kaj občutljivo za mažo; slaba mast izje tudi trdo, debelo usnje. Usnje, ki je postalo trdo, namaži s kapljo laškega olja. Ako skuhaš gabezevo koreninico in namažeš s tistim sluzom usnje, bo mehko in trpežno, ker gabez zadela luknje. Ni treba spraviti vsak dan za prst maže na obutev; če pa usnje ni nikdar namazano, pa rado poka. Nove podplate napoji z lanenim oljem in pusti, da se posuše. Ne zapiraj obutve v vlažne shrambe; kar ne nosiš, namaži z oljem, da ostane mehko. Ako se naredi na obutvi plesnoba, jo izbriši in nesi obutev na solnce. Iz 100 gr voska, pol litra olja, pol kile loja in 300 gr smole si skuhaš lahko mazilo, ki naredi usnje nepremočljivo.

Umivanje steklenic. Nič lepo ni, če leže steklenice zaprašene in umazane po raznih kotih. Steklenico in kozarce umij takoj in vselej, kadar si jih rabila. Posebno skrbno je treba umiti steklenice, ki se rabijo za zdravila, olje, petrolej in druge mastne snovi, zakaj sčasom se nabere gošča na dnu in se prime sten. V taki steklenici postane olje rado žaltovo, kis se pokvari in petrolej ne gori rad. Snage je treba povsod.

Pri umivanju ne vtikaj mastnih steklenic v isto vodo, kakor druge, sicer boš imela še več dela. Petrolejeve je treba tudi strogo ločiti od drugih, sicer bodo dobile vse duh po petroleju.

Petrolejeve steklenice napolni z vročim pepelnim lugom in pusti par dni na zapečku; potem jih izperi z novim lugom, zatem z vročo čisto vodo. Ako imajo še duh po petroleju, jih oplakni še s toplo vodo in gorčico in suši na peči.

Vsako umito steklenico povezni in posuši dodobra. Vlažne steklenice dobe duh po plesnobi.

Steklenice, ki je bilo v njih ribje olje, firnež ali lak, izperi s terpentinovim oljem in oplakni s sodino raztopino.

Nekateri si pomagajo pri umivanju stekla z drobnim peskom, jajčimi lupinami, žaganjem, s krompirjevimi olupki. Kostanjev lug in krompirjevi olupki naredo jako lepo steklo. Tudi droban premogov zdrob in prah od šote pobereta nesnago. Olnate steklenice natlači s pivnikom in zalij z vročo sodovo raztopino. Pivnik pobere maščobo. Ali pa nalij z žlico salmijaka in prideni malo peska, stresaj in izplakni z vročo vodo.

Posušene in čiste steklenice zamaži s papirjem (vsaj vrat na vrhu), spravi na suhem in čednem kraju. Tako steklenko vzameš, ko je treba, kar v roko in je ni treba nanovo umivati. Samo oplakneš jo, če bi bil prišel vendar kak prah blizu. Steklenice, v katere naliješ sadni odcedek, moraš oplakniti vselej z dobrim špiritom ali žganjem; to je najbolj varna odpomoč, da se ne pokvari odcedek.

Zdravstvo.

Kri teče iz nosa. Ako začne siliti kri iz nosa, svetujejo nekateri to-le ravnanje: Potegni pošteno ob zaprtih ustih zrak v nos, zatisni s prsti nosnici, nato pa dihni nazaj skoz odprta usta. Zrak, ki ga potegneš vase, strdi kri v nosu. Pljučni zrak, ki se segreje do 28 stopinj R., bi strjeno kri zopet odstranil, če se ne bi odstranil skoz usta.

Smrčanje je zelo mučno zlasti takrat, če je več oseb v isti spalnici. Izdatno sredstvo zoper to nadležnost je baje v mrzlo vodo namočena goba, ki se položi smrčočemu na usta. Pravijo, da takoj utihne. Samo paziti treba, da se ne zaduši.

Zastrupljenje krvi. Velikokrat se dogodi, da si človek z malo nepazljivostjo ali nerodnostjo zastrupi kri, kar je seveda sila nevarno. Napravi se ti mozoljček, ki ga razpraskneš z nohtom; odrgneš si kožo, ki jo odščipneš z zobom, — in zastrupljenje je tu. Roka, glava, vrat ti začne otekati; če ni zdravnik, je ta stvar lahko usodna. Za tak slučaj se nasvetuje kot zelo uspešen pomoček naslednje: Vtakni oteklino v kisló ali pinjeno mleko, ki se vsled tega čisto segreje; zato naj se to kake trikrat ponovi. Takoj se čuti, da je bolečina olajšana, in čez kake tri ure je nevarnost odstranjena.

Grlo zatečeno in gnojno. Skuhaj pest zajbelja in žlico medu na četrt litra jabolčnega kisa in izpiraj si s tem grlo. Vrat ovij s krpo namočeno v žganje, ko se segreje, namoči zopet. Žganje izvleče bolečine. Tudi meden obliži stori jako dobro. Za vročino, ki se kuha po telesu, stolci bučino ali kumarčino seme, izžemi skoz krpico v vodo, osladi z medom in jemlji večkrat po požirku. Na noge si deni, kakor naroča Kneip, dobro ovite mokre pavolnate nogga-

vice in vrhu teh obuj suhe volnene. To se pa naredi le v postelji, da se segrejejo noge in potegne ovitek vročino iz glave. — Stari ljudje hvalijo za grlo tudi izpiranje z repnico ali z zeljnico ali z mlekom, ki se je v njem kuhal pripotec. A vsa ta in enaka domača zdravila so le za navadni prehlad grla, ki ni nevaren. Za vsako hudo in boleče vnetje v grlu je treba po zdravniku.

Potne noge umivaj v bukovem lugu ali v izkuhi hrastovega lubja ali želoda; in maži z gabezovim mazilom. Nogavice moraš vsak dan in če je treba tudi večkrat na dan premeniti; pot sam na sebi nog tako ne izje, pač pa nogavice, ki so se napile jedkega potu. Mokre nogavice vrzi takoj v vodo in izperi, ker je duh od potu jako nezdrav, za pljuča pa naravnost strupen; drugič zato, ker pot nogavice izjeda.

Peklenski koncert.

Neki poročevalec, ki se je udeležil bojev na nemško-francoski fronti, piše o razstrelbi podzemskih min naslednje:

Več tednov so grebli naši pionirji rove pod zemljo; rili so kakor krti ter imeli nalogo, da se zarijejo noter do sovražnikovih kritij. Delalo se je z naglico; vsi pa smo z napetostjo pričakovali trenutka, ko se bo reklo: zdaj pa pozor; zemlja bo blijuvala ogenj. Delo pionirjev je napredovalo z neverjetno hitrostjo; vse se je tako izvrševalo, da sovražnik ni mogel kar nič zapaziti, kaj se tu namerava. Dasi je bilo vrtanje prenaporno, je šlo vendarle meter za metrom s čeno izpod rok; rov je bil čedalje globlji. Slednjič se je reklo: še tri dni, pa smo skupaj. Potem pa pride katastrofa za Francoze. Pionirski častniki so si meli roke in nestrpno pričakovali, da se drzno podjetje zaključi. Nekdo je rekel: »Komaj čakam, Boste videli, to bo krasen »vnebohod« Francozov, ki se skrivajo tam na tem oddelku. Naš naboj je tak, da bi raznesel cel Vezuv.« Čez tri dni je zopet docela zadovoljen zaklical: »Smo že gotovi; zdaj pa ogenj!«

Drugi dan ob eni popoldne so se oglašili najprej naši topovi; obenem so se zganili ročni metalci min. Bobnelo in donelo je, da se je vse majalo. Bil je prav sodni dan. Naša pehota je čakala pripravljena za naskok. Zunaj ni bilo varno, kajti tudi Francozi so pljuvali semčez, kar so mogli.

Ta ogenj je imel trajati štiri ure. Vsak hip je kdo pogledal na uro, češ, ali bo kmalu nastopil trenutek, ko bo šla zemlja v zrak. Dolge ure so bile to. Pri sovražniku je streljanje že utihnilo; čezinčez se je valila in vlekla temna megla, kakor velikanska zavesa. Še deset minut!... Še peti! Zdaj pride na vrsto grozno razdejanje, ki je namenjeno sovražniku. Iz zemlje ima priti, nenadoma, hipno, za sovražnika nepričakovano!... Ali se bo posrečilo?... Še eno minuto!

Noben vojak ni bil zunaj kritja, dasi bi bil vsakdo rad opazoval učinek grozne razstrelbe. Ni bilo varno. Vse se je poskrilo.

Stal sem v tem trenutku v baraki za opazovanje, razburjen, da sem se kar tresel. Zdaj.... naenkrat.... votlo-doneč

grom. Zemlja se strese, kakor bi jo kdo vrigel iz tečajev. Nehote butnem z glavo ob beton, po ušesih buči, kakor bi mi jih hotelo raztrgati; okroginokrog se stemni. Nato pa se čuje prasketanje, pokanje, šumenje, ropotanje in piskanje, kakor bi nebo padalo. Sklonil sem se bil na tla, nato pa se zopet dvignil. Še se čuje ropot, še poka vsekrižem in se lomim; vendar se je nekoliko zasvetilo. Gledam skozi steklo. Iz naših zakopov pleza moštvo, trga ovire, striže žico in divja proti sovražnikovi črti... Na nasprotni strani je videti velikansk lijak, ki ga je razstrelba izkopala in odnesla; cela dolina je nastala. Tu okrog se je nudil strašen prizor. Francozi so morali strahotno trpeti: vse razmetano, razkopano, razmrcvarjeno. Tisti, ki so še živi ostali, se niso ganili, da bi se branili; dvignili so roke in se vdali. Kar je bilo še živega, vse so naši odpeljali. Pač so pritisnile druge francoske čete od leve in desne na pomoč, a v ročnem metezu se je njih sila skrhalo.

Še eden, ki je pobegnil iz ujetništva.

Iz srbskega ujetništva je pobegnil pred dvema mesecema Miha Ravnik, podomače Skminčev iz Bohinjske Bele na Gorenjskem. Sporočil je svoji družini več zanimivosti o tem.

Nekaj mesecev pred izbruhom svetovne vojske se je strojnik Miha Ravnik s svojo družino preseelil na Srbsko in je bil nastavljen kot strojevodja pri železnici v Nišu.

Ob izbruhu vojske bi bil rad pobegnil v Avstrijo, pa ni bilo več časa; nato je bil s svojo družino interniran v Nišu. Srbi so zahtevali, da je moral še nadalje opravljati železniško službo.

Ko so začeli Bolgari prodirati proti Nišu, se je z vlakom odpeljal v Bralino blizu Jagodine; družina pa je ostala v Nišu. Ker so pa istočasno prodirali od severa tudi Avstrijci in so prišli Srbi med dva ognja, so se jeli pripravljati na beg v Albanijo. Pred begom pa so v Bralini vse stroje demontirali in vse važnejše dele globoko v zemljo zakopali. Tudi Ravnik in drugi avstrijski vojni ujetniki so morali noč in dan pomagati zakopavati stroje. Ko je bilo delo končano, so vse ujetnike odpeljali v Albanijo.

Ravnik je dobil med ujetniki več Slovencev. Neprestano jih je nagovarjal, da bi zbežali; toda vsled prevelike smrtne nevarnosti, vsled visokega snega in neznanih potov po Albaniji se jim je zdel beg nemogoč. Nazadnje se sam odloči, pa zbeži. Ponoči zapusti natihem taborišče, se v bližini dobro skrije in nato začne svoje potovanje po Albaniji. V neki hiši dobi kruha in plača zanj 7 kron; bilo ga je četrtilokograma. Ta kruh je bil njegova edina hrana osem dni. Čevlje je imel že vse raztrgane; noge popolnoma otekle in ozeble. Ko tava po gozdovih Albanije, naleti v gozdu na dobro ohranjene škornje.

Ko jih hoče obuti, najde v škornjih odgrizene človeške noge. Volkovi so tamkaj raztrgali nekega človeka, ga požrli,

škornje z nogami so pa pustili. Groza ga obide ob tem prizoru, dobro se zave, da tudi on sam lahko postane žrtev volkov.

Na begu pride do albanske vasi, kjer so stanovali Turki. Turški hodža se ga usmili in ga sprejme v svojo hišo, v kateri je bilo polno oboroženih Arnavtov. Pripravili so zanj toplo sobo, mu dali krompirja in sira; njegov sestradani želodec ni prenesel te bogate večerje in bi bil tam kmalu umrl. Tudi se mu je zdelo ta prijaznost divjih oboroženih mož sumljiva in vsled tega je bil vso noč v smrtnem strahu. No, pa ta vrah ni bil upravičen; nič hudega se mu ni zgodilo. Nasprotno: zjutraj so mu dobro postregli s čajem in kavo in ga v miru odpustili.

Ogibal se je javnih potov in mostov; več manjših rek je moral prebresti, da se je izognil vojaškim stražam. Iz Albanije je prišel v Črnogoro. Po nesreči je tam večkrat zadel na črnogorske vojaške straže.

Sreča njegova je bila, da je govoril dobro srbski in neustrašeno je povpraševal straže, kje so Francozi, češ, da je Srbin in da mora priti do Francozov. Ti vojaki so mu celo kazali pota, ki peljejo do Francozov, in pota, ki peljejo k »Svabom«. Seveda je on potem korakal po poti, ki pelje do Francozov, toda samo toliko časa, dokler so straže za njim gledale, potem pa je pustil Francoze in šel proti Avstrijcem. Ta zvijača, da išče po Črnigori Francozov, ga je rešila in pripeljala k avstrijski armadi.

Blizu črnogorske meje je prišel na nekem hriščku do gorske cerkvice. Našel je odprta stranska vrata ter šel noter, legel na klop, da bi lepo v miru prenočil. Ponoči zasliši blizu cerkve človeško hojo; vrata se odpro in v cerkev pride čez 50 oboroženih srbskih vojakov. V cerkvi je bilo temno. Miha se zavali pod klop in misli na konec svojega življenja. Može se vsedejo po cerkvi in se začno med seboj pogovarjati. Bili so razkropljeni srbski vojaki, vsi setradani, ter so premišljevali, kaj jim je storiti; zakurili so v cerkvi in si kuhali čaj.

Slednjič se ojunaci tudi Miha, vstane ter pove, da je Avstrijec, da je v Avstriji dosti hleba in duhana in da jim on garantira za rešitev; nikomur se ne bo nič žalega storilo, če pridejo k Avstrijcem. In res, može so ga poslušali, ga izvolili za vodf telja in mu sledili.

Črnogorci jih niso več ustavljali, ker so jih imeli za razkropljeno srbsko četo. Preden pridejo do meje, se jim še več mož pridruži, tako da jih je bilo vseh 95 z Mihom na čelu.

Šele, ko prekoračijo črnogorsko bojno fronto na meji, zbude sumnjo pri Črnogorcih, da so pobegnili, zato so jih ljuto obstreljevali. Vendar so srečno prišli do avstrijskih prednjih straž; a tudi tu niso imeli miru, ker jim straže niso zaupale. Bili so zelo obstreljevani, dokler ni Miha dokazal, da njegovi tovariši iščejo rešitve v Avstriji. Ponosno je izročil vseh 94 jetnikov komandantu 16. ogrskega polka; ta je vse bogato obdaroval s hlebom in duhanom.

Njega samega pa je poveljnik vzel s seboj na avto in peljala sta se v Bralino, da je pokazal mesto, kjer so bili zakopani srbski stroji. Dobil je premijo v denarju

in občno pohvalo za junaški beg. Sedaj je prideljen marškompaniji 17. pp. in se pripravlja na pot na fronto mimo Babjega zoba. Bog ž njim in sreča junaškal

Tedenska pratika.

Petek, 31. marca: Sv. Modest, škof. — Sv. Kvirin, muč. († 130). — Sv. Benjamin, — Sv. Gvidon, sp. — Sv. Balbina, dev.

Sobota, 1. aprila: Sv. Hugo, škof. († 1132.) — Sv. Teodora, muč.

Nedelja, 2. aprila (IV. postna, sredp.): Bere se evangeli o Jezusovem čudežu v samoti, kjer je bilo nasičenih 5000 ljudi z malo kruhi in ribami. — Sv. Frančišek Pavl. († 1508.)

Ponedeljek, 3. aprila: Sv. Rihard, spozn. († 1253.) — Sv. Abundij, škof.

Torek, 4. aprila: Sv. Izidor, škof. († 636.) — Sv. Rozalija, dev.

Sreda, 5. aprila: Sv. Vincencij Fer. († 1419.) — Sv. Irena, dev.

Četrtek, 6. aprila: Sv. Celestin, papež. († 432.) — Sv. Sikst, škof. — Bl Julijana Korn. († 1258.)

Solnce vzhaja ob 5. u. 38 m. — Zahaja ob 6. u. 35 m.

Luna: Mlaj dne 2. aprila ob 5. u. 21 m. popoldne.

Vremenski rek: Ob aprilovi suši — se spanje kmeta zruši.

Sv. Frančišek Pavl.
(† 1508.)

Pridevek »Pavlanski« je dobil Frančišek od rojstnega kraja Paula v Kalabriji na južnem Italijanskem. Bogaboječnost mu je bila kakor prirojena, zato je prosil mater že v zgodnji mladosti, naj bi mu dovolila, da bi se mu ne bilo treba igrati z drugimi otroki. Vse njegovo stremljenje je merilo na to, da bi bolje Bogu služil, da bi se izpopolnjeval v ljubezni do Boga.

Postal je frančiškan. Ustanovil je pa nov red, ki so njega člani natanko izpolnjevali dolžnosti in pravila sv. Frančiška Asiškega, obenem so si pa še naložili nove strogoosti: stalni post in strogo revščino. Frančišek sam ni nikdar užival ne mesa, ne rib, ne jajc in tudi mleka ne.

Nebroj je čudežnih del, ki jih je dosegel od božje milosti in dobrotljivosti vsled svoje goreče in zaupljive molitve. S samim znamenjem sv. križa je dosegel, da je hipno ozdravel neki general, ki mu je kost trhlenela.

Sloves o njegovih čudežnih delih se je širil po vsi Evropi. Ludovik XI, kralj francoski, ga je dal poklicati iz Sicilije v Pariz, da bi mu pomagal ob smrtni uri. Nerad je šel sv. Frančišek na kraljevi dvor, a odločil se je edinole iz tega namena, da bi mogel kaj več storiti za dušno zveličanje dvorjanov, in da bi mogel svoj red vpeljati tudi na Francoskem. Kralja je pripravil, da se je spokoril in lepo prejel sv. zakramente. Za plačilo mu je ponudil zlato Marijino podobo, vredno 100.000 frankov.

Svetnikovi nesebičnosti in obljudi siromaštva je bila s to ponudbo postavljena past; a tudi to skušnjavo je hitro premagal. Odklonil je dragoceno darilo z besedami: »Zlata in srebra ne častim, častim pa Marijo. Slika njena na papirju mi zadostuje.«

Frančišek je živel na Francoskem še 25 let. Tudi naslednja dva kralja sta imela do njega veliko zaupanje. — Papež Leon X. ga je prištel med svetnike l. 1519.

Delo pljuč lahko zelo podpiramo, če prsa in hrbet masiramo vsak dan s Fellerjevim fluidom iz rastlinskih zelišč zn. »Elza-fluid«. To poživljuje delovanje kože in dihanje skozi kožo, poživljuje kroženje krvi in ojači tako tudi pljuča. Čim živahneje kroži naša kri, čim bolj prodira v najoddaljenejšo stanice, tem lažje lahko uniči morebitne bolezenske krali in obrani telo zdravo. »Elza-fluid« se uporablja že nad 90 let v mnogo tisoč rodbinah, več kot 100.000 zahvalnih pisem potrja njega dober učinek. 12 steklenic tega izbornega domačega zdravila stane 6 K poštaine prosto na vse strani, pristen edino pri lekarnarju E. V. Feller, Stubies, Elzstrg št. 16 (Hrvatska). Istotam se naroča tudi Fellerjeve lagodne odvajajoče rabarbarske kroglice zn. Elza-kroglice izborno sredstvo za želodec. 6 škatljice stane poštaine prosto 4 K 40 v. Te kroglice so si že pred več leti pridobile mnogo tisoč prijateljev, ki ne rabijo nikdar kakih drugih odvajil. Medtem ko mnoga druga odvajila slabe želodec in dražijo čreves, ojačajo Fellerjeve »Elza-kroglice« želodec in nimajo nikakih drugih škodljivih posledic. Vsekakor tedaj zaslužijo prednost. Dober je Fellerjev črtnik zoper migreno, 1 krono. (—vi—)

Gospodarska Zveza v Ljubljani

Ima v zalogi sledeča krmila: surovi sladkor v vrečah po 100 kg à K 48.—

Orehove tropine (osle) v ploščah po K 84.— in zmlota à K 87.— za 100 kg brez vreč.

Sezamove tropine po K 84.— brez vreč.

Olupke sladkorne pese v balah in vrečah po 50 kg à K 53.— za 100 kg brez vreč.

Krvno kizajo, drošno in debelozrnatno v vrečah po 50 kg po 48.— za 100 kg, (vreča vřteta).

Tudi konopljene in rapsove tropine dobi v kratkem!

Valjidelci! Naročajte pri Gospodarski zvezi semena za jaro pšenico, ječmen, riž, oves, ajdo, žito, semenski krompir, domačo in nemško deteljo, grašico in druga travna semena.

Modro galico G. Z. bo radi enotnosti v porazdeljevanju na vinogradnike in smislu medsebojnega tozadavnega dogovora oddajala Kmetijska družba.

Kmetovalci! Preskrbite si od Gospodarske zveze kajnita, kalijevo sol, 8% kaljev, 18—20% mineralni in kostni superfosfat, mešana gnojila, zlasti 14% žindro, ki se dobi v papirnatih vrečah po 50 kg za K 10.— à 100 kg s vrečo vred. Naročniki naj dostavljajo lastne vreče franco naš naslov, steer se naročila ne bodo mogla izvršiti, ker železnica v papirnatih vrečah blaga ne sprejema. Dobi se tudi v platnenih vrečah po 13-20 K à 100 kg s vrečo vred.

Gospodarska zveza pa nakupuje tudi po najugodnejših cenah koruzne storže, ajdove, prosene in druge pleva.

Vprašanja in odgovori.

J. J. — Jurklošter: Vaše vprašanje o zanimivem naravnem pojavu naj dobi nekoliko daljši odgovor. Pravite, da se je — zlasti zadnjih štirinajst dni — slišalo tam pri Vas pokaenje topov s tako močjo, kakor bi bila bitka pri Zidanem mostu, pa ne ob

Soči; da se čuje ponoči celo, kako se granate razpokavajo in da je bobnenje tako močno, da šipe v oknih žvenketajo... Kako naj si to razlagamo? Ko so v začetku sedanje vojske Nemci oblegali Antwerpen, se je gromenje topov slišalo seveda daleč naokrog po vsej okolici. V neki daljavi od trdnjave se topovi niso nič slišali, v še večji daljavi pa so jih zopet slišali. Isti pojav so opazovali tudi na drugih bojiščih, ne samo v tej vojski, ampak tudi že popred. V znani bitki pri Lipskem (Leipzig) leta 1813. so slišali topove na Gornjem Avstrijskem, kakih 310 km daleč. Leta 1832. so se čuli topovi od Antwerpena celo 590 km daleč. Iz raznih opazovanj so prišli do tega, da se sliši gromenje topov v okolici bojišča 40 km, pri zelo ugodnih razmerah celo 70 do 100 km daleč. Take ugodne razmere so tedaj, če vlecete veter z iste strani, od katere prihaja glas topov (n. pr. prejšnja dva tedna, ko je vlekel južni veter), in če ni med bojiščem in tistim krajem, kjer se posluša, visokih gora. Zgodilo se, da se v razdalji 40, 70—100 km ne čuje nič več; v daljavi 150—170 km in še dalje se pa večkrat zopet prav razločno sliši streljanje topov. Kaj je temu vzrok? Z gotovostjo doslej še nihče ni odgovoril na to vprašanje. Mogoče, da tu deluje isti zakon, kakor pri odmevu. Kakor pri odmevu glas (glasovno valovanje) udari na stenó ali na goro in se odbije nazaj, tako lahko udarja glas topovskega poka na zračne plasti, se v istem kotu odbije in pride tako v daljavi zopet do zemlje. Mogoče je tudi, da delujejo tu meteorološki vzroki: oblaki, vetrovi, zračni tlak itd.

Laško na Štajerskem, kjer stoji tudi Jurklošter, je od Gorice kakih 127 km oddaljeno. Da bi se tja naravnost slišal glas topov, je skoro nemogoče. Najbrže se sliši po presledku. Če je to tako, bi bil to en slučaj, ko presledek neha pred razdaljo 150 km. Vsekako je ta pojav vreden, da se preišče natančneje, in nam bi bilo ustrezno, ko bi nam naznanili iz krajev, ki so bližje bojišču — med litijkim okrajem in Jurkloštrom — če se tam sliši streljanje s soškega bojišča.

J. L. — Resse — Westfalsko: Komaj bi Vam prisodili kaj več. Dobite uradno potrdilo oziroma svedočbo — ki bo iz nje razvidno, koliko je mož zaslužiti, preden je bil vpoklican; to potrdilo pošljite na bližnji konzulat avstrijski. Najbrž bo pa oblast mnenja, da morete s sedanjo vzdrževalnino (4 K 80 vin. na dan) izhajati.

A. F. — Juršinci pri Ptuj: Poveljstvo polka ne odgovarja na taka vprašanja, ker je posredovalnica Rdečega križa na Dunaju v to določena. Naslov smo že večkrat navedli.

F. Č. — Litija: Postava pravi, da dobe vzdrževalnino tisti svojci, ki so do mobilizacije živeli ođ vpoklicanca. Ali je 18 letni brat/podpiral starše in druge domače?

Neimenovan — Dolenjavas pri R.: Naslov se glasi: Auskunfts-bureau der oesterr. Gesellschaft vom Roten Kreuze in Wien, VI. B., Dreihufeisengasse 4.

J. S. — Koseze: Ona dva otroka ne spadata med svoje, ki imajo postavno pravico do vzdrževalnine; pač pa ima mati,

imajo sestre in bratje (tudi polbratje in polsestre, ako imajo enega skupnega roditelja) to pravico.

Martinčič — št. Jurij p. K.: Dobite kakšnega človeka, ki bo zapisal naslov tudi v cirilici (z ruskimi črkami).

A. J. — Lebring na štaj.: Ne vemo, če kaže. Pripomnimo, da bi se morebitna prošnja do sv. očeta morala poslati potom domačega knezoškofa.

M. O. — p. Črni vrh: Tako so dolžni ravnati, kakor je bilo razglašeno od glavarstva, oziroma županstva. Posvetujte se z županom.

Najnovejše z bojišč.

Zmaga pri Podgori. 26. marca so bili na obsoškem bojišču ljuti spopadi. Naše čete so osvojile pri Podgori celo italijansko postojanko. Ujetih je bilo 525 Lahov, med njimi 13 častnikov. Te ujetnike so v torek opoldne, 28. marca, pripeljali na ljubljanski Grad. Hodili so še dovolj čvrsto, drugače so bili pa blatni in umazani do vrha.

Ruska ofenziva. Dne 26. marca so Rusi obnovili z nenavadno silo napade na bojno črto generala Hindenburga. Toliko čet naenkrat na tem bojišču še nikdar ni napadalo. Največje izgube so imeli Rusi severozahodno od Jakobova. — Južno od Naroškega jezera so odbili Nemci več močnih napadov, pri katerih so sodelovali trije ruski armadni zbori. — Pri Mokričah so odgovorile nemške čete s protinapadi, osvojile dne 20. marca izgubljeno opazovališče ter ujele 2140 ruskih vojakov, med njimi 21 častnikov.

To in ono.

Nepotrebno. Oštir: »Zakaj pa tako duhate klobaso?« **Gost:** »Ker smrdile!« **Oštir:** »No! Tedaj je pa že celo ni treba duhati!«

Preveč hvaležnosti. Berač: »Prav lepo vas zahvalim za podarjeno obleko; vas bom vsem svojim znancom priporočil!«

Dobre knjige.

Grafenauer: Zbirka slovenskih povesti. Cena posameznemu zvezku 60 vinarjev. Založila Katoliška Bukvarna.

V tej zbirki bodo izšle najlepše slovenske povesti, ki so pisane za narod in so bile dosedaj poskrbite v raznih starejših časopisih itd., ki niso občinstvu več dostopni. Najlepše bisere našega pripovedništva rešiti pozabe je namen

te zbirke, ki izhaja v sešitkih, po nizki ceni 60 vin., da si jo morejo omisliti tudi manj imoviti sloji našega naroda. Dosedaj je izšlo 5 zvezkov:

1. zvezek: Ogrinec, **Vojnimir** ali poganstvo in krst. Povest iz časov pokrščevanja Slovencev.

2. zvezek: Erjavec, **Hudo brezdno** in drugi spisi.

3. zvezek: Vesele povesti: Fr. Jaklič, **Za možem.** — V pustiv je šla. — J. Jurčič, **Pravda med bratoma.**

4. zvezek: Ksaver Meško, **Povesti in slike.** (Štiri smrti. — Pot čez travnik. — Požigalec.)

5. zvezek: Finžgar, **Študent naj bol**

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 22. marca: 65, 75, 61, 80, 50.

Dunaj, 24. marca: 23, 39, 10, 14, 77.

SKRIVALNICA.

Kje je žena?

Preklie.

Podpisana Lenka Zajc, gost v Dragomeru št. prekliecem ston vse nerodna obdolžitva zoper gdno Ivano Rkluac in Dragomera št. Obdolžila sem jo naradno št. nov. 1915. neke tatvina. Sedaj pa sem se prepričala, da je ona pri tem popolnoma nedolžna, ter se ji obnem prav arno zahvalim, da mi je odpustila.

Dragomer, dne 23. marca 1916.

Lenka Zajc, gostilničarka.

Krojaški pomočnik

se takoj sprejme, kakor tudi vajenec, ki se je še nekaj časa učil in mu je odšel mojster v vojsko. **Peter Zupan, krojač Cerklje 58 pri Kranju, Gor.**

iz proste roke se prodaja

malo posestvo

v Rožembergu. Več se poizve pri **Ivanu Novaku, Roženberg št. 7, p. Trebnje, Dolenjsko.**

Kupim

50 panjev

čebel. Panji morajo biti močno živalni, izdelani 1/4 panja. **France Znidaršič, Brezovo pošta Blanca pri Zidanem mostu. 749**

Išče se

družina

za obdelovanje kmetijstva na posestvo blizu Kočevja in ena družina na manj obsežno kmetijstvo pri Črnomlju, kjer se odda tudi gostilna. Ponudbe se pošiljajo na **Ant. Kajfež, Kočevje. (762)**

Učenca

za čevljarsko obrt sprejme **Matevž Pečelin čov. Ijar, Žiri nad Šk. Loko.**

Izdelovanje in naj-vojša naloga

kilnih pasov

(bruh-bandov)

Trebušni pas od K 5, 7, 8 do 20; kilni pasovi od K 4, 5, 6 in 8; pasovi na obe strani podvojnega časa, pasovi za otroke od K 1-6, do 4. — Zaloga blaga iz garnija za babice in belnice, gumijave nogavice in blazine. Umetne noge, roke itd. Za gosp. zdravnike zaloga vsakovrstnih instrumentov. Za obilna naročila se priporoča

K. PIOTROWSKI, Ljubljana

33 Sv. Petra cesta (Levčeva hiša) št. 33.

Pe kakor koli cenah. Vpraševam po pošti naj se priloži znakca.

Kranjska deželna družina v Ljubljani.

n. a. dež. živl. in rentne, neop. in lamst. zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dol. rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838

Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.622 76

V letu 1914 se je izplačalo za-

varovanecem na dividendah

čistega dobička . . . . . K 432.232-66

Kder razmerava skleniti? Zivljenjsko zavarovanje veljavno hkrati za vojno zavarovanje, naj se v lastno korist obrne da gori imenovane podružnice.

Prospekti zastoj in poštnina prosto.

Sposobni zas'opalki se sprej-
mejo po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na frajnem kašlju. Laže je obverovati se boleznin, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašlarom bronkijav, ki s Sirolinom ozdrave.

3. Vodušljivi, kaferim Sirolin znatno olehča naduha.
4. Skrofuzni otroci, pri kaferih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počufek.

Se dobi v
vseh lekarnah
K. 4.

Kako pozno je sedaj?

tako se stiši mnogokrat popraševati ljudi, kateri peč imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stoječa hazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lasina znamka „K O“ najbolj zanesljiva ura.

Lasina znamka „K O“ najbolj zanesljiva ura.

- Št. 600 Zepna ura z radijem, ki se ponoči sveti . . . . . K 9-40
- „ 410 Nikel.-anker-Roskopf ura 4-10
- „ 705 Roskopf ura, kolesje v kam-nih tekoče 5-00
- „ 719 Srebrna rem. ura 7-00
- „ 720 Srebrna cilind. rem. ura 9-20
- „ 1450 Bela kovinasta verižica 2-80
- „ . . . . . nikelnasta . . . . . 1-—
- „ 916 Srebrna verižica 3-20
- „ 89 Double zlata verižica 5-00

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapestnice, zavratne verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustrovanem

ceniku z mnogimi podobami katerega zahtevajte zastonj in pošlote prostega.

Razširja se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švici

H. SUTTNER v Ljubljani št. 1

1203 Nima nobene podružnice.

Sartljeva moka Hasin

brez vsakih karti

Samo pri meni se dobi fina šartljeva moka, znamka „HASIN“. Samo en zavitek rabite za en šartelj, brez da bi potrebovali kaj sladkorja, kvasa ali drugih reči. En zavitek stane samo K 1'30. Po pošti se pošilja samo po povzetju in najmanj 3 zavitke. Če se pošlje denar naprej, se ovoj ne zaračuna. Pojasnila o vporabi se prilože. Naročite obratno pri razpošiljalnici šartljeve moke znamka „HASIN“

Ivan Urek, Ljubljana

Mestni trg 13, Pod Trančo, — prej v Borovljah.

100 litrov zdrave domače pijače,

osvežujoče, dobre in teko gasede si lahko vsak sam priredi s malimi stroški. V zalogi so snovi za ananasa, jabolčnik, grenadine, malinovec, poprova meta, muškatoles, pomerančnik, ališča, perla, vijoljavec. Ta pijača se lahko polati s vlažno hladno, poslimi pa vročo meste rama in liganja. Skaziti se ne more. Novci s natančnim navodilom stanejo K 5-50 franko po povzetju. Na 5 takih poroč do dam eno povrhu. Za gospodarstva, tovarna, delavnic itd. neprecenljivo vrednosti, ker delavce ta pijača osvabi in ne spijani, valed česar ne zgube nič na svoji delazmožnosti.

Jan Grolich, dragerija 'Pri angelu', Bruno 641, Morava, 2099

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom gradnje, 2. vse premično blago, mobilije, poljako orodja, stroje, živino, zvonove in snako, 3. vse poljske priče, čita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, osimra doživljanje in druge kombinacije in proti nesgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico. Varnostni sklad in udmine, ki so znašale l. 1912 K 972.250-17, so poskočile koncem l. 1913 na K 735.147-17. Teda, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo ratal sklad. Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjanilstvo v Golju in na Proseku, kakor tudi pe vseh sarah nastavljeni poverjeniki. Cene primarne, hitra cenitev in takojšnje izplačila.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Mentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim viagateljem se za poši-

5%

ljanje denarja na razpolago brez plačne položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Naeelstvo:

I. predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

III. podpredsednik:

Karel Fellak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Berčnik, a. kr. profesor v p. v Ljubljani; Ignacij Kaplanič, katehet v Ljubljani; Ivan Polena, a. kr. profesor v Ljubljani; dr. Josef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorčič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remec, ravnatelj trg. seje v Ljubljani; Anton Sušnik, a. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schwellitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, a. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kršič, a. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, a. kr. št. rad. odeljal v Ljubljani; Avguštin Kajo, a. kr. rad. revident in posestnik v Ljubljani.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Šriporočamo

Kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovincem!

DOBI SE V VSEH LEKARNAH!

Herbarny-jev podfosfornato-kisli
Apneno-železni sirup

Ta je še 46 let uveden, zdravniško preizkušen in priporočen pravi sirup. Odstranjuje sluz, pomiljuje kašelj in vsbuja slast. Pospešuje prebavo in reditev in je laborno sredstvo za tvoritev krvi in kosti, posebno pri slabotnih otrocih. Cena steklenic K 2-00, po pošti 40 vin. več za zavitek.

Na III. mednarodni farmaceutički razstavi odlikovano z velike zlato svetinjo. **DUNAJ, VII./1, Kellersstrasse Nr. 73-75.**
Edino izdelovanje in glavna razpošiljatev: **Dr. Hellmannova lekarna „Zur Barmherzigkeit“ (Herbarny-jev nasl.)**
V zalogi je še pri gg. lekarnarjih v Ljubljani, Beljaku, Celju, Celovcu, Črnomlju, Novem mestu, Reki, Sovodnju, Št. Vidu, Trbižu, Trzinu, Velikoveci in Volčperku.

VARSTVENO ZAVAROVAN.
PURJODAL.

Najboljši jed sarsaparilla-izdelek čisti kri, pospešuje prebavo, lajša krče kakor tudi boli, ter preprečuje vnetja. Povsod tam, koder se jod ali sarsaparilla izdelek predpisuje, se uporablja z najboljšim uspehom. Lahko prebavlja in ne moti v poklicu.

Cena steklenic K 2-20, po pošti 40 vin. več za zavitek.

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišča, izdatna in štedljiva, 5 kg vreča za poskušanje K 12-50 po povzetju. Pol kilograma prvovrstnega finega čaja za K 2-50 tudi 50 kom. razgl. lepih razglednic pošlje za K A. Schapira št. 473, izvoz kave in čaja, **TISZABOGDANY, Ungarn.**

500K
Vam plačam ako Vaših kurjih očen, brada-vie in trda koža tekem 3 dni s korenine, brez bolečin ne odpravi **KIA-BALSAM.** Cena lončka s nametivnim pišmom K 1-,-, 3 lončki K 2-50, 6 lončkov K 4-50. **Kemeny, Kaschau (Kassa) L.** poštni predal 12, Ugarsko.

Ako naročite in to nemudoma storite,
1 srečko avstr. rdečega križa, 1 srečko budimpeštanske bazilike, 1 dobitni list 3%, zemlj. srečk iz leta 1880, 1 dobitni list 4%, ogrskih hip. srečk iz leta 1884. (Mesečni obrok za vsah pet srečk ozi. dobitnih listov samo 5 kron 12 žrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 K)
dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do **4.000 frankov popolnoma zastonj!**
Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: **Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.**

izbrano se je obessio za vojake v vojski in opet za vsatoga kot najboljšo
bol oblažajoče mazanje
pri prehlajenju, reumatizmu, gihta, inflemed, prsni, vratni in bolesti v hrben
Dr. Richter-ja
Sidro-Liniment. expeller
Nadomestilo **Sidro-Pain-Expeller.**
Steklenica kron. — 90, 1'40, 2'—
Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri sistem levu“, Praga, I., Elizabetina cesta 4.
Dnevno raspošiljanje.

Edino dobri in solidni stroji so samo „Gritzner“ in „Afrana“
Prednosti: krogličten tek, biserni ubod (Perlistidi), Pouk o vezanju in krpanju brezplačno v hiši.
Edina tovar. zaloga šivalnih strojev
Josip Petelin
Ljubljana
blizu franč. mostu, 3. hiša za vodo.
10 letna garancija.

Najboljše in najcenejše 81
posteljno perje se dobi pri več kot 50 let priznano najboljšem izvoru
D. SCHNURMAGHER, Taus, št. 246 (Češko)
Cene po kakovosti
s kg od K 10 — naprej
velike postelje s K 16 —
Odda se tudi večja količina posteljine prevleke, inleta, oday šid. po niski ceni. — Pišajte še danes! Cenik in vzorci zastonj ter postnine prosto.

Korenjevo seme
najboljše domače 1 l po 70 v; pri odjemu 10 l à 60 v in nad 30 l à 55 v 1 l;
velikanska pesa za krmo
1 po 70 v — razpošilja 60S
Franc Oblak Sv. Gregor, pošta Ortnek.

Stanje vlog čez 23 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 6, prtiličje, v lasni hiši nasproti hotela „Unien“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

